
AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

DATGANIAD O GYFRIFON AR GYFER Y FLWYDDYN YN GORFFEN 31AIN MAWRTH 2023

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

DATGANIAD O GYFRIFON 2022/23

MYNEGAI

Adroddiad Naratif.....	3
Y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon.....	10
Datganiad o Bolisïau Cyfrifyddu.....	11
Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	23
Y Fantolen	24
Y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn	25
Datganiad Llif Arian	27
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol	28
Datganiad Llywodraethu Blynnyddol 2022-23... Error! Bookmark not defined.	
Rhestr Termau.....	110

ADRODDIAD NARATIF

1. Cyflwyniad

Mae'r adroddiad naratif yn darparu esboniad cryno ynghylch y materion mwy arwyddocaol adroddir yn y cyfrifon ac mae'n anelu i ychwanegu at a chynorthwyo i ddehongli'r datganiadau cyfrifyddu a amlinellir ar dudalennau 23 i 27 ac mae'n cynnwys :-

- ❑ Y **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** sy'n dangos crynodeb enillion a'r colledion a brofwyd gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn ariannol. Dylai'r enillion a'r colledion hyn wneud iawn am y symudiad mewn gwerth net.
- ❑ **Mantolen** yn nodi sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31^{ain} Mawrth 2023.
- ❑ Crynodeb yw'r **Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd** o'r newidiadau sydd wedi digwydd yn rhan isaf y fantolen dros y flwyddyn ariannol.
- ❑ Y **Datganiad Llif Arian** sy'n crynhoi'r mewnlifiadau ac all-lifau o arian sy'n deillio o drafodion i bwrpasau refeniw a chyfalaf.

Cefnogir y cyfrifon gan Ddatganiad o Bolisïau Cyfrifyddu a nodiadau esboniadol.

2. Gweledigaeth a Blaenoriaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Mabwysiadodd yr Awdurdod weledigaeth ar gyfer y Parc yng Nghynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri yng nghyfarfod 13eg Hydref 2021 fel a ganlyn:

Parc Cenedlaethol sy'n gyfoethog yn ddiwylliannol, gydag economi werdd lewyrchus, profiad ymwelwyr o'r radd flaenaf sy'n cyfrannu'n fawr iawn at les ein cenedl.

Erbyn 2035 bydd Eryri yn parhau i fod yn dirlun gwarchodedig ac esblygol, wedi'i ddiogelu a'i wella i ddarparu amgylchedd naturiol a hanesyddol cyfoethog, amrywiol a chydnerth; yn darparu buddion lles yn genedlaethol ac yn rhyngwladol.

Bydd pwrpasau'r Parc Cenedlaethol yn cael eu cyflawni trwy economi amrywiol a ffyniannus sydd wedi addasu ar gyfer heriau newid yn yr hinsawdd ac yn seiliedig ar adnoddau naturiol – rhinweddau'r dirwedd, cyfleoedd ar gyfer dysgu a mwynhad, y dreftadaeth ddiwylliannol a naturiol. Gyda chymunedau dwyieithog a chynhwysol sy'n ffynnu, bydd gweithio mewn partneriaeth yn dangos ei bod yn bosib cyflawni mwy trwy gydweithio.

Bydd cymunedau wedi mabwysiadu atebion arloesol mewn byd sy'n newid - bydd economi carbon isel wedi cryfhau cyswllt trigolion â'r amgylchedd, gan ddarparu gwell safon byw a sicrhau enw da Eryri fel Parc Cenedlaethol o fri yn rhyngwladol ac fel lle i'r enaid gael llonydd."

Yn unol â'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru 2015) mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Datganiad Lles 2021-2026 ym Mawrth 2021.

<https://snowdonia.gov.wales/wp-content/uploads/2022/03/DATGANIAD-LLES-APCE-2021-26.pdf>

Mae'r ddogfen hon yn gosod y cyd-destun ar gyfer y rhaglen waith corfforaethol sy'n manylu ar amcanion penodol llesiant a gwelliant, ac a gyflwynir yng nghyfarfod Awdurdod Ebrill yn flynyddol. Mae'r agenda ar gael trwy'r cyswllt canlynol:

<https://snowdonia.gov.wales/wp-content/uploads/2022/04/Awdurdod-27.04.22.pdf>

3. CYD-DESTUN ARIANNOL

Perfformiad Ariannol a Sefyllfa Diwedd Blwyddyn

'Roedd y gyllideb ddiwygiedig fel ag adroddwyd i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar 12eg Gorffennaf 2023 fel a ganlyn.

Gwasanaethau	Cyllideb £	Gwariant £	Dan/(Dros) £
Cynllunio a Rheoli Tir	1,778,809	1,255,155	523,654
Corfforaethol	5,092,571	4,459,953	632,618
Llog a Ennillwyd	- 8,000	- 135,654	127,654
Ariannu Cyfalaf o refferiwl	545,246	142,199	403,047
Addasiad taliadau cyfalaf	- 591,050	- 591,050	
Net	6,817,576	5,130,603	1,686,973
GPC a Lefi	- 5,493,051	- 5,493,051	-
Tr. I/O Cronfeydd	- 1,324,525	362,448	- 1,686,973
Cyfanswm	-	-	-

Addaswyd yr amrywiad net o £1,686,973 ar gyfer trosglwyddiadau diwedd blwyddyn i ac o gronfeydd wrth gefn (gwybodaeth pellach ym mhar. 4.2 o'r adroddiad a gyfeirwyd ato). Mae'r adroddiad yn eitem 8 yn y cyswllt canlynol –

[Pwyllgor-Perfformiad-ac-Adnoddau-12.07.23.pdf \(gov.wales\)](#)

Tra'n dilyn trefn cwblhau y Datganiad Cyfrifon gwnaethpwyd addasiadau i'r alldro, gyda'r canlyniad o gynyddu'r. Mae'r ffigyrau diwygiedig ar gyfer gwariant net yn ymddangos yn y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu (nodyn 1 i'r prif ddatganiadau).

	Aldro	Addasiadau	DGA (nodyn 1)
	(£)	(£)	(£)
Cynllunio a Rheoli	1,255,155	-	1,255,155
Corfforaethol	4,459,953	-	4,459,953
	5,715,107	-	5,715,107
Symudiadau eraill			
Balance	-		-

Mae'r symudiadau mewn cronfeydd unigol yn nodyn 8 i'r datganiadau ariannol.

4. Crynodeb o'r Prif Bwyntiau :

Mantolen :

Mae gwerth net yr awdurdod wedi cynyddu **£1,689k**, a'r prif resymau yw lleihad o **£974k** yn y **rhwymedigaeth gronfa bensiwn** yn ogystal a cynnydd net o **£217k** yng ngwerth **Asedau Tymor Byr**. Symudiadau eraill fel a ganlyn:

- **Asedau Cyfredol** – mae'r gwerth wedi lleihau **£217k**, y prif effaith oherwydd

£1,747k o gynnydd yn Arian a buddsoddiadau – yn deillio o arian grantiau ag incwm ychwanegol gan gynnwys

£456k Tiroedd Cynaliadwy, Lleoedd Cynaliadwy heb ei wario yn 2022/23

£181k incwm ychwanegol o ffioedd maesydd parcio

Dyledwyr – bu lleihad o £758k yn y balans dyledwyr.

- **Rhwymedigaethau Cyfredol** – Mae'r gwerth wedi lleihau **£523k** yn dilyn –

£475k o leihad ym malans credydwy'r masnach

£94k o leihad ym malans credydwy'r 'Eraill'

Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr :

Mae'r cyfanswm cost net gwasanaethau wedi lleihau £2,633k gyda symudiadau fesul cyfarwyddiaeth yn :

- Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheolaeth Tir lleihad o £497k
- Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu) lleihad o £2,136k

Prif symudiadau :**Gwariant**

- £96k o gynnydd yng ngwariant net Refcus yn 2022/23 i gymharu hefo 2021/22
- £264k o leihad yn addasiad cost pensiwn IAS19 i'r gwasanaethau yn 2022/23
- Doedd dim cost colledion ailbrishio i'r gwasanaethau yn 2022/23 (£2,884k yn 2021/22)

Incwm

- £378k o leihad mewn gwerth grantiau refeniw dderbyniwyd gan Llywodraeth Cymru.

Yn ogystal â derbyn cyllid grant mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ei incwm ei hunan. Mae nodyn 1c i'r prif ddatganiadau yn dangos £2,205k (£2,421k yn 2021/22) wedi ei gynhyrchu o ffioedd ac incwm gwasanaeth fel arall. Y prif rannau ydy :

• Ffioedd parcio	£1,050k (£1,276k yn 2020/21)
• Ffioedd Cynllunio	£308k (£227k yn 2020/21)
• Gwerthiannau Canolfannau gwybodaeth	£219k (£189k yn 2020/21)
• Rhent	£61k (£56k yn 2020/21)

5. Rhwymedigaeth Bensiwn

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyflogwr yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd. Mae'r cyfrifon yn ymgorffori'n llawn beth yw gofynion y Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol 19 (IAS 19).

Mae'r polisi'n adlewyrchu'r ymrwymiad yn y tymor hir i gynyddu cyfraniadau i wneud iawn am unrhyw ddiffyg mewn asedau net priodoledig yn y gronfa pensiwn.

6. Cost neu Gredyd Anghyffredin yn y Cyfrifon

Y prif eitemau ydy'r :

- grantiau gwerth £1,532k a dderbyniwyd gan Llywodraeth Cymru

7. Gwariant Cyfalaf

Gwariant cyfalaf yw gwariant ar feddiannu ased sefydlog, neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased sefydlog bresennol, nid ei gynnal yn unig.

Roedd gwariant cyfalaf yn ystod 2022/23 yn £1,691k. Dangosir manylion ynghylch y gwariant ym mhob maes gwasanaeth yn nodyn 30. Ariannwyd y gwariant gan grantiau a chyfraniadau oddi wrth gyrff eraill (£1,417k) ac ariannu refeniw uniongyrchol (£274k).

Bydd yr holl wariant cyfalaf a gynlluniwyd yn cael ei ariannu o refeniw, grantiau allanol a chronfeydd a ddelir ar gyfer gwariant unwaith ac am byth.

Y prif gynlluniau gan yr Awdurdod ar 31^{ain} Mawrth 2023 ydyw :

- cynllun Partneriaeth y Carneddau bellach yn ei gyfnod gweithredol ac yn werth £4.17m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen erbyn Mawrth 2026.
- y prosiect Coedwigoedd Celtaidd yn brosiect 7 blynedd gwerth £7.6m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen yn 2025/26.

8. Cyllido Cyfalaf

Cafodd holl wariant cyfalaf yr Awdurdod, ers iddo gael ei sefydlu ar yr 23^{ain} o Dachwedd 1995, ei ariannu trwy gyfrwng grantiau cyfalaf a chyfraniadau gan y Llywodraeth, y Gymuned Ewropeaidd a grantiau o ffynonellau eraill, o dderbyniadau cyfalaf a gymhwyswyd ac o adnoddau refeniw'r Awdurdod.

Ar 31 Mawrth 2023 nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw fenthyciad i ariannu cyfalaf, ac i ddibenion rheolaeth trysorlys bydd yn parhau fel awdurdod di-ddyled.

9. Cronfeydd wrth gefn Defnyddiadwy

Adolygwyd balans y Gronfa Refeniw Gyffredinol yn ystod y flwyddyn fel rhan o adolygiad cronfeydd yr Awdurdod, a bellach yn werth £1,098k.

Mae gan yr Awdurdod gyfanswm o £10,150k o Gronfeydd Defnyddiadwy penodol ac mae manylion rhain yn nodyn 8 o'r datganiadau ariannol. Dylid nodi fod y rhan fwyaf o'r cronfeydd wedi'u clustnodi ar gyfer dibenion penodol.

10. Llywodraethu

Mae gan yr Awdurdod 18 aelod sy'n gwasanaethau ar Fwrdd yr Awdurdod, y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a'r Pwyllgor Cynllunio a Mynediad. Mae gan Plas Tan y Bwlch a'r Ysgwrn eu Byrddau Rheolaeth eu hunain yn cynnwys 3 aelod yr un.

Darperir gwybodaeth pellach ar lywodraethu a materion perthnasol i 2022/23 yn y rhan Datganiad Llywodraethu Blynyddol o'r ddogfen hon.

11. Risgiau a Chyfleon

Risgiau

Cofnodir prif risgiau'r Awdurdod yn y Cofrestr Risg Corfforaethol a adolygir yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ac yn flynyddol yn Awdurdod Chwefror.

Nodir 4 risg mwyaf sylweddol yr Awdurdod, ynghyd â'r mesurau i'w lleddfu, yn niwedd rhan 6 o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Cyfleon

Mae'r Awdurdod wedi derbyn cyllid "un tro" gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gwaith ar brosiectau cyfalaf yn cynnwys prosiectau Mynediad a gwelliannau i eiddo'r Awdurdod.

Mae'r Awdurdod yn parhau i ddenu cyllid grant o amrywiol ffynonhellau sy'n galluogi capasiti gweithredu llawer uwch na'r hyn sy'n bosibl trwy grant sylfaenol yn unig. Mae'r crebachu blynyddol ar niferoedd staff yr Awdurdod yn golygu bod elfen o risg gyda chapasiti i gyflawni ar brosiectau'n y dyfodol.

12. Strategaethau'r Awdurdod

Pedwar prif strategaeth yr Awdurdod yw:

- Cynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri,
- Cynllun Datblygu Lleol Eryri,
- Cynllun Corfforaethol, a
- Rhaglen Waith Corfforaethol.

Mae gwybodaeth ychwanegol am y 4 ynghyd â strategaethau eraill yr Awdurdod ac adolygiad o'u effeithiolrwydd yn rhan 5 o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

13. Effaith yr hinsawdd economaidd gyfredol

Mae'r Awdurdod wedi mantoli ei gyllideb am 2023/24 yn seliedig ar y ffigwr Grant Parc Cenedlaethol yn ôl hysbysiad gan swyddogion Llywodraeth Cymru yn Rhagfyr 2022. Mae Llywodraeth Cymru wedi dynodi bydd ffigwr y grant ar gyfer 2024/25 yn parhau yr un fath a ffigyrau 2023/24. Bydd hyn yn heriol i'r Awdurdod gan ystyried yr hinsawdd economaidd presennol, a pwysau chwyddiant sylweddol.

Ar amser ysgrifennu mae llif arian yr Awdurdod yn ddigonol, ond bydd angen ailwerthuso yn ddibynol ar y ffigyrau setliad gan Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024/25.

GWYBODAETH BELLACH

Mae gwybodaeth bellach ynghylch y Datganiad Cyfrifon hwn ar gael oddi wrth:

Sian Wyn Owen
Pennaeth Cyllid
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Swyddfeydd y Parc Cenedlaethol
Penrhyndeudraeth
Gwynedd
LL48 6LF
Ffôn: 01766 772 251
Ebst: sian.owen@eryri.llyw.cymru

Y DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Mae'n ofynnol ar i'r Awdurdod:-

- ☐ Wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu priodol ei faterion ariannol ac i sicrhau fod un o'i swyddogion gyda chyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yn achos Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, y swyddog hwnnw yw'r Prif Swyddog Cyllid;
- ☐ Rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd economaidd, effeithlon, ac effeithiol o'i adnoddau a diogelu ei asedau;
- ☐ Cymeradwyo ei ddatganiad cyfrifon.

Cafodd y cyfrifon hyn eu cymeradwyo gan yr Awdurdod ar 30 Ebrill 2025.

Llofnod:

CYNG. EDGAR W. OWEN - CADEIRYDD

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn unol ag arferion priodol a amlinellir yn y Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Llywodraeth Leol yn y DU ('y Cod Ymarfer').

Wrth baratoi'r datganiadau cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:-

- ☐ Dethol polisiâu cyfrifyddu addas ac yna eu cymhwyso'n gyson;
- ☐ Gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a doeth;
- ☐ Wedi cydymffurfio â'r Datganiad Ymarfer a Argymhellir.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:-

- ☐ Cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfredol;
- ☐ Wedi cymryd camau rhesymol i rwystro a darganfod twyll ac anghysonderau eraill.

Tystysgrif y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Datganiadau Cyfrifon wedi cael eu paratoi'n unol â Chyfrifon Llywodraeth Leol a Rheoliadau Archwilio ac yn cyflwyno'n deg a gwir sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a gwariant i'r flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2021.

Llofnod. 30 Ebrill 2025

DEWI A MORGAN – PRIF SWYDDOG CYLLID

DATGANIAD O BOLISIÂU CYFRIFYDDU

1. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi'n unol â Chod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Llywodraeth Leol yn y DU ('y Cod Ymarfer').

Mae'r Cod Ymarfer yn ei gwneud yn ofynnol i bolisiâu cyfrifyddu gael eu cymhwyso'n gyson. Y gofyniad pwysicaf yw bod y Datganiadau Cyfrifon yn 'cyflwyno'n deg a gwir' berfformiad ariannol a sefyllfa'r Awdurdod.

2. Cysyniadau Cyfrifyddu

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi'n unol â'r egwyddorion a'r cysyniadau cyfrifyddu hanfodol (a threiddiol) a ganlyn :

- Perthnasedd
- Dibynadwyedd
- Cymaroldeb
- Dealladwy
- Materoldeb
- Croniadau
- Busnes Gweithredol
- Uchafiaeth gofynion deddfwriaethol

Mae'r egwyddorion a chysyniadau hyn wedi eu defnyddio wrth ddeddfol a chymhwyso polisiâu cyfrifyddu a thechnegau amcangyfrif ac wrth weithredu barn broffesiynol.

3. Croniadau Gwariant ac Incwm

Mae cyfrifon refeniw a chyfalaf yr Awdurdod yn cael eu cynnal ar sail cronïadau. Mae'r holl symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod yn cael eu gosod yn y cyfrifon ar yr amser maent yn ddyledus.

- Bydd y refeniw o werthu nwyddau yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau arwyddocaol a buddion perchnogaeth i'r prynwr, a phan mae'n debygol y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd refeniw o ddarparu gwasanaeth yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn gallu mesur yn ddibynadwy'r canran sydd wedi ei gwblhau o'r trafodyn ynghyd â'r tebygolrwydd y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd cyflenwadau yn cael eu trin fel gwariant fel maent yn cael eu treulio – pan fydd bwch rhwng y dyddiad mae'r cyflenwadau wedi eu derbyn a'u treulio, byddant yn cael eu dal fel stoc ar y Fantolen.
- Bydd treuliau, mewn cysylltiad â'r gwasanaeth a roddwyd (gan gynnwys gwasanaeth gan weithwyr cyflogedig) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fydd y gwasanaeth wedi ei dderbyn yn hytrach na pryd fydd taliadau'n cael eu gwneud.
- Ble mae refeniw a gwariant wedi eu hadnabod ond nid yw'r arian wedi ei dderbyn neu dalu allan, bydd rhaid creu dyledwr neu gredydwr am y symiau perthnasol ar y Fantolen. Ble mae tebygolrwydd o beidio casglu'r ddyled, bydd rhaid ysgrifennu'r dyledion lawr a chodi tal allan o gyfrif refeniw am yr incwm fydd yn debygol o beidio cael ei gasglu.

4. Arian Parod a'r Eitemau sydd Gyfystyr ag Arian Parod

Mae hyn yn cynnwys cyfrifon imprest a chronfeydd parod yr Awdurdod ac arian parod a ddelir "ar alwad" neu wedi ei ddydodi dros y tymor byr gyda banciau lle mae'r arian yn ad-daladwy heb gosb pan geir rhybudd nid hwy na 24 awr.

5. Eitemau Eithriadol

Lle mae eitemau o'r fath yn berthnasol i gyfrifon 2022/23, tynnir sylw atynt yn y nodiadau perthnasol e.e. colledion ailbrisiad.

6. Addasiadau cyn cyfnod, newidiadau mewn polisïau cyfrifyddu ac amcangyfrifon a chamgymeriadau

Yn ystod 2022/23, newidodd yr Awdurdod eu polisi cyfrifyddu yn ymwneud a Asedau Cymuned sydd nawr yn cael eu dal ar sail prisiant.

7. Codi tâl ar refeniw am asedau anghyfredol

Codir tâl ar wasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu gyda'r symiau a ganlyn er mwyn cofnodi'r gost o ddal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:

- Dibrisiant sy'n digwydd i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol,
- Ailwerthuso a cholledion nam ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronus yn y Gronfa Ailwerthuso lle gellir dileu'r colledion yn eu herbyn,
- Amorteiddio asedau sefydlog anghyfyddadwy sy'n berthnasol i'r gwasanaeth. Ni ellir codi tal am y symiau hyn yn erbyn Cronfa Gyffredinol yr Awdurdod ac felly maent fel y cyfryw yn cael eu gwyrddroi trwy gyfnewidiad addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf fel y dangosir yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd.

8. Buddion gweithwyr**8.1 Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth :**

Buddiannau gweithwyr tymor byr yw'r rheiny sydd i fod i gael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddiannau fel cyflogau wythnosol a misol, tâl gwyliau blyneddol a thâl cyfnod salwch, bonysau a buddiannau nad ydynt yn rhai ariannol (ee ceir) i weithwyr presennol ac maent yn cael eu cydnabod fel traul gwasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithwyr yn rhoi gwasanaeth i'r Awdurdod.

8.2 Buddiannau terfynu :

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail groniadau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu Costau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

8.3 Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd yng Nghyngor Gwynedd. Mae'r cynllun yn

darparu buddion diffiniedig i'w haelodau (pensiynau a lym-symiau) sydd wedi eu hennill yn ystod eu hamser gyda'r Awdurdod.

8.4 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae gan bob aelod arall o'r staff, yn amodol ar rai meini prawf, yr hawl i fod yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir ar gyfrifon yr Awdurdod ar gyfer y dosbarth yma o weithwyr yn cael eu pennu gan weinyddwyr y gronfa ac yn cynrychioli cyfran sefydlog o gyfraniad y gweithwyr i'r cynllun.

Mae'r Cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei drin fel cynllun budd diffiniedig.

Mae ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy'r dull rhagamcanu unedau h.y. asesiad o daliadau fydd yn cael eu gwneud yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeol a enillwyd hyd yn hyn gan y gweithwyr, yn seiliedig ar gyfradd marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr, a.y.b. yn ogystal â thafluniad enillion ar gyfer gweithwyr cyfredol.

Gostyngir yr ymrwymadau i'w gwerth ar sail prisiau cyfredol, gan ddefnyddio graddfa ddisgownt o 4.75% wedi ei gyfrifo fel cyfartaledd cymhwysol 'spot yields' ar fondiau corfforaethol gyda statws credyd AA.

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg a benderfynir gan Actiwari'r Gronfa.

Dadansoddir y newid yn ymrwymiad net pensiynau i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn ymrwymadau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - dyrennir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau lle mae'r gweithwyr yn gweithio.
- Cost gwasanaeth y gorffennol – mae'r cynnydd mewn ymrwymadau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol ble mae eu heffaith yn gysylltiedig â'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – mae'n cael ei ddebydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o gostau Corfforaethol.
- Llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net, h.y. y gost llog net i'r Awdurdod - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net sy'n codi o dreigliad amser sy'n mynd yn erbyn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - mae hyn yn cael ei gyfrifo ar sail gweithredu'r gyfradd ddisgownt sy'n cael ei ddefnyddio i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar gychwyn y cyfnod i'r ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net ar gychwyn y cyfnod – gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniadau a thaliadau budd.

Ailfesuriadau yn cynnwys:

- Enillion ar asedau'r cynllun - gan eithrio symiau sy'n gynwysedig yn llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraid - newidiadau i'r ymrwymiad pensiwn net oherwydd nad yw'r digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaethpwyd yn y prisiad actiwaraid diwethaf, neu am fod yr actiwari wedi diweddarau ei ragdybiaethau - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Cyfraniadau a delir i Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian a delir fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r Gronfa Bensiwn ar gyfer setliad ymrwymladau sydd ddim yn cael eu cyfrifo fel traul.

Gyda buddion ymddeol, mae'n ofynnol, yn unol â darpariaethau statudol, i Gronfa'r Awdurdod dderbyn cost y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r Gronfa Bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwyr yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifeg Perthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau, mae hyn yn golygu bod angen neilltuo arian i neu allan o'r Reserf Pensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol ar gyfer buddion ymddeol a rhoi'r debydau am arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio o hyn yn y Reserf Pensiwn yn fesur o effaith buddiol i Gronfa'r Awdurdod o orfod trin buddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na thros y cyfnod y mae'r gweithwyr yn derbyn y budd.

Mae'r Safon Cyfrifeg Rhyngwladol (SCRh) 19 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymladau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol Cymru a Lloegr baratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion SCRh19.

8.5 Buddion Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i wneud dyfarniadau dewisol mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw ymrwymladau sydd yn deillio o ddyfarniad o'r fath i unrhyw aelod o staff (yn cynnwys athrawon) yn cael eu cronni yn y flwyddyn y cymerwyd y penderfyniad i wneud y dyfarniad gan ddefnyddio'r un polisiau â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i gyfrifo amdanynt.

9. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, yn rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiadau:

- y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau
- y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond ble y byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig.

Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

10. Offerynnau Ariannol

Atebolrwydd Ariannol

Mae'r Awdurdod yn Awdurdod diddyled yn yr ystyr nad oes ganddo unrhyw fenthyciadau.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol i ddau fath:

- benthyciadau a derbyniadau posib – asedau sydd â thaliadau sefydlog neu benodadwy ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu yn y farchnad weithredol.

Y fath offerynnau sy'n berthnasol i'r Awdurdod yw benthyciadau car a wneir i weithwyr (fodd bynnag tybir nad yw'r symiau'n ddigon sylweddol i'w cynnwys).

- asedau sydd ar gael i'w gwerthu – asedau sydd â phris marchnad dyfynedig ac/neu sydd heb daliadau sefydlog neu benodadwy. Nid oes gan yr Awdurdod ased o'r math hwn.

11. Arian tramor

Mae incwm a gwariant sy'n deillio o unrhyw drafodion mewn arian cyfredol o dramor yn cael ei gyfieithu i £ sterling.

12. Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau eraill

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- y derbynnir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd oni fydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddydd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwyd. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau refeniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu hamgáu a'r cyfan o'r grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu rhoddi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn.

Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.

13. Asedau Treftadaeth

Asedau Treftadaeth yw'r asedau hynny sydd wedi eu cadw mewn ymddiriedolaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol, h.y. mae ganddynt rinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, geoffisegol neu amgylcheddol. Maent yn cael eu cynnal gan yr Awdurdod yn bennaf am eu cyfraniad tuag at wybodaeth a diwylliant, ond nid ydynt yn cael eu defnyddio gan yr Awdurdod wrth iddo gyflawni ei fusnes arferol. Mae dibrisiant asedau treftadaeth, lle bo hynny'n briodol, yn unol â pholisi cyffredinol yr Awdurdod ar ddibrisiant.

14. Asedau anghyfyrrddadwy

Cyfrifir am asedau anghyfyrrddadwy a brynir ar ffurf trwyddedau meddalwedd fel rhan o'r rhaglen amnewid Technoleg Gwybodaeth, ac maent yn cael eu lleihau i refeniw yn unol â'r dibrisiant costau.

Mae datblygu gwefan ar gyfer defnydd mewnol neu allanol yn creu ased anghyfyrrddadwy ble mae'r meini prawf cydnabyddiaeth ar gyfer ased anghyfyrrddadwy wedi ei gynhyrchu yn fewnol yn cael eu cwrdd.

15. Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau Eraill

Mae gan yr Awdurdod fuddiant mewn Partneriaeth Rhwymedigaeth Cyfyngedig ar y cyd gyda 13 Awdurdod Parc Cenedlaethol arall, gyda'r diben o gynhyrchu incwm yn bennaf o nawdd.

16. Rhestrau Stoc a Chontractau Tymor Hir

Mae stociau'n cael eu tynnu i'r cyfrif yn ôl cost y prisiau yn achos stociau'r bar, nwyddau i'w hailwerthu a darpariaethau cyffredinol ym Mhlas Tan y Bwlch, y Ganolfan Astudio ac yn achos nwyddau i'w hailwerthu yng Nghanolfannau Gwybodaeth yr Awdurdod. Mae hyn yn gyson â'r polisi a fabwysiadwyd ym mlynedd y gorffennol. Dan yr ymarfer a argymhellir rhaid dangos y stociau yn ôl y pris isaf o ddau, sef y gost wirioneddol neu'r gwerth dichonadwy net, ond nid yw'r gwahaniaeth yn berthnasol yn yr achos hwn.

17. Prydlesau (Cyllid)

Ar 31/3/2023 nid oes gan yr Awdurdod unrhyw drefniadau brydles cyllid.

18. Prydlesau (Gweithredol)

Mae'r Awdurdod yn rheoli prydlesau gweithredol i:

- Gerbydau,
- Llungopiwyr a pheiriannau diodydd a byrbrydau.
- Tir ac adeiladau

Codir am daliadau prydles yn llawn yn ôl y dyddiad y maent yn daladwy arno ar sail llinell syth, yn sicrhau tâl blynyddol cyfartal i gyfrifon refeniw gwasanaeth drwy gydol oes y brydles.

Mae'r Awdurdod yn rhentu sawl eiddo i gefnogi ei wasanaethau, a hefyd mae'n derbyn incwm rhent o sawl eiddo a berchenogir. Mae'r eiddo a berchenogir yn cael ei ddal fel asedau sefydlog yn y fantolen. Cyfrifir am yr incwm prydles ar sail llinell syth.

19. Eiddo, Offer a Chyfarpar

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar.

Cydnabyddiaeth: Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail groniadau, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth (hy trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel ag y mae'n digwydd.

Mesur: Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:

- y pris prynu
- unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo fedru cael ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr (amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y lleolir ef arno.)

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant i fod eu gwerth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (hy ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Pan fo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario i'r Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- isadeiledd, asedau etifeddiaeth ac asedau sy'n cael eu hadeiladu - cost dibrisiant hanesyddol pan wyddys hwnnw
- asedau dros ben – gwerth (marchnad) teg.
- pob ased arall – potensial gwasanaeth ar sail gwerth defnydd presennol (GDP), , a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (CAD) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg. Heblaw am gyfarpar systemau gwybodaeth, mae lefel de minimis o £10,000 wedi ei ddefnyddio ar gyfer cydnabyddiaeth asedau nad ydynt yn gyfredol.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbrisio yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol o'u gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ar y lleiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbrisio'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. [Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan maent wedi codi o wyrddroi colled a godwyd yn flaenorol yn erbyn gwasanaeth.]

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdanynt trwy:

- pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronrus)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad ei gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu cyfnerthu yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Cydrannu: Mae'r Awdurdod wedi cymhwyso'r egwyddor cydrannu i'r asedau sydd werth £150,000 neu fwy a lle bo'r gwahaniaeth mewn costau dibrisiant yn sylweddol. Mae'r egwyddor hon yn cael ei defnyddio er mwyn sicrhau bod yr elfennau hynny o'r eiddo â bywydau gweithredol gwahanol ac felly gwahanol raddau o ddibrisiant yn cael eu cydnabod ac y rhoddir cyfrif amdanynt.

Amhariad: Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt trwy:

- pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronrus)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer Dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant: darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddryniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (hy tir rhydd-ddaliad a rhai asedau cymunedol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (hy asedau sy'n cael eu hadeiladu). Nid yw asedau buddsoddi nac asedau a ddelir ar gyfer eu gwerthu yn cael eu dibrisio.

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:

- adeiladau – dryniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr
- cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar – canran o werth bob dosbarth o asedau yn y Fantolen, fel y cynghorir gan swyddog â chymwysterau addas

Dibrisir ar sail blwyddyn llawn yn y flwyddyn yr adnabyddir yr ased gyntaf yng nghyfrifon yr Awdurdod. Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, dibrisir y cydrannau ar wahân. Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau Heb fod yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan y daw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael ei Ddal i'w Werthu. Mae'r ased y cael ei ailbrisio yn union cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel yn cael eu dal i'w gwerthu; addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n Cael Eu Dal i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Pan geir gwared ag ased neu pan gaiff ei ddatgomisiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu. Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu (hy wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg ei waredu). Mae unrhyw enillion ailbrisiant a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £10k a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadau cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio [neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthycu (y gofyniad cyllido cyfalaf)]. Mae derbyniadau'n cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi ar y Gronfa Gyffredinol. Mae'r symiau hyn yn cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

20. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd yn ôl pob tebyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth. Er enghraifft, efallai bod yr Awdurdod yn rhan o achos llys a allai arwain yn y pen draw at wneud setliad neu dalu iawndal.

Darpariaethau

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a cânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Rhwymedigaethau wrth gefn

Mae rhwymedigaeth wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth posib i'r awdurdod, y bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau wrth gefn hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nad yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu na ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau wrth gefn yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau wrth gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r awdurdod, y bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau wrth gefn yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnllif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

21. Cronfeydd wrth Gefn

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi'r dyfodol, neu i ymdrin â risgiau. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy feddiannu symiau o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan y ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i'w sgorio yn erbyn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna meddiannir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, fel nad oes taliad net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwariant.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeol a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio gan yr Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y polisiâu perthnasol.

22. Gwariant Refeniw a ariennir o Gyfalaf Dan Statud

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n creu ased nad yw'n gyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrdroi'r symiau fel nad oes effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol.

23. Treth ar Werth

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul dim ond i'r graddau nad yw'n adenilladwy gan Gyllid a Thollau EM. Mae'r TAW y gellir ei dderbyn yn cael ei eithrio o incwm. Arfer yr Awdurdod yw cynnwys yr holl dreth fewngyrch na ellir ei hadennill gan Gyllid a Thollau EM o fewn costau'r gwasanaethau perthnasol. O ganlyniad i'r newid yn nhrefniadau busnes cyfredol Plas Tan y Bwlch, nid oes cost TAW anadferadwy yno ar gyfer 2022/23.

Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Dengys y datganiad hwn gostau cyfrifyddu yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.

2021/22	2021/22	2021/22		2022/23	2022/23	2022/23
Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net		Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
4,468	(2,367)	2,101	Cynllunio a Rheoli Tir	4,451	(2,847)	1,604
9,746	(2,477)	7,269	Corfforaethol	7,400	(2,267)	5,133
-	-	-	Costau na ellir eu dosbarthu			-
14,214	(4,844)	9,370	Cost net gwasanaethau	11,851	(5,114)	6,737
		5	Gwariant Gweithredu Arall	(6)		
		145	Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi (nodyn 10)	(100)		
		9,515	Gwariant Gweithredu Net	6,631		
		(5,845)	Incwm grant amhenodol (nodyn 11)	(5,998)		
		3,670	Gwarged (-) / Diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau am y flwyddyn	633		
		74	Diffyg net ar ailbrisio asedau nad ydynt yn gyfredol a cholledion amhariad i'r gronfa ailbrisio (nodyn 21)	(367)		
		(7,704)	Asedau/ rhwymedigaethau pensiwn (nodyn 36)	(1,954)		
		(7,630)		(2,321)		
		(3,959)	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,689)		

Y FANTOLEN

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau a gydnabyddir gan yr Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyd-fynd â'r cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod. Adroddir ar gronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn destun i'r angen i gynnal lefel ochelgar o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw derfynau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbynebion Cyfalaf Wrth Gefn y gellir ei defnyddio ar gyfer gwariant cyfalaf neu i dalu dyledion yn unig). Yr ail gategori o gronfeydd wrth gefn yw'r rheiny na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Ailbrisiad wrth Gefn) ble dim ond ar ôl gwerthu'r asedau y byddai symiau'n dod ar gael i ddarparu gwasanaethau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y llinell Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn "Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail ariannu dan y rheoliadau".

2021/22		Nodiadau	2022/23
£'000			£'000
14,483	Eiddo, Offer a Chyfarpar	12	14,656
807	Asedau Treftadaeth	13	795
-	Asedau Anghyfyddadwy	14	96
12	Dyledwyr Tymor Hir	17	4
15,302	Asedau Tymor Hir		15,552
-	Asedau ar Werth	15	-
7,848	Buddsoddiadau Tymor Byr	16	7,051
116	Rhestrau Stoc	-	141
2,028	Dyledwyr Tymor Byr	17	1,270
2,333	Arian a Chyfateb Arian	18	4,080
12,325	Asedau Cyfredol		12,542
(1,756)	Credydwyr Tymor Byr	19	(1,187)
(689)	Darpariaethau	28	(734)
(2,444)	Asedau Cyfredol		(1,921)
(884)	Rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn	35	63
(452)	Credydwyr Tymor Hir	28	(702)
(1,336)	Rhwymediagaethau Tymor Hir		(639)
23,846	Asedau Net		25,535
(9,684)	Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	8	(10,383)
(14,162)	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu defnyddio	21	(15,152)
(23,846)	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn		(25,535)

Y DATGANIAD SYMUDIADAU MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN

Dengys y datganiad hwn y symudiad yn y flwyddyn ar y gwahanol gronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi i "Gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy" (h.y. y rheiny y gellir eu cymhwyso i ariannu gwariant) a chronfeydd wrth gefn eraill. Mae'r llinell Gwarged (+) neu Ddiffyg (-) ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, y gwelir mwy o fanylion amdanynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n ofynnol eu codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Mae'r Cynnydd/Gostyngiad Net cyn llinell Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau disgresiwn i neu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a wneir gan yr Awdurdod.

Y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn 2022/23

	Balans y Gronfa Cyffredinol a'r Cronfeydd wrth gefn a glustnodir	Cronfa wrth gefn Derbynion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy	Cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans a ddygwyd ymlaen 31 Mawrth 2022	7,426	164	2,094	9,684	14,162	23,846
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(633)	-	-	(633)	2,321	1,689
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllid dan reoliadau (nodyn 7)	1,048	-	52	1,100	(1,100)	-
Cynydd/(Gostyngiad) yn 2022/23	413	-	52	467	1,221	1,689
Balans a gariwyd trosodd ar 31 Mawrth 2023	7,839	164	2,146	10,150	15,385	25,535
Cronfa Gyffredinol	1,098					
Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd (nodyn 8)	6,741					
	7,839					

Y Datganiad Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn 2021/22

	Balans y Gronfa Cyffredinol a'r Cronfeydd wrth gefn a glustnodir	Cronfa wrth gefn Derbynion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn defnyddiwyd	Cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans a ddygwyd ymlaen 31 Mawrth 2021	6,560	164	2,413	9,137	10,749	19,886
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(3,670)	-	-	(3,670)	7,630	3,960
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllid dan reoliadau (nodyn 7)	4,536	-	(319)	4,217	(4,217)	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2021/22	866	-	(319)	547	3,413	3,960
Balans a gariwyd trosodd ar 31 Mawrth 2022	7,426	164	2,094	9,684	14,162	23,846
Cronfa Gyffredinol	850					
Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	6,576	(nodyn 8)				
	7,426					

DATGANIAD LLIF ARIAN

Dengys y **Datganiad Llif Arian** y newidiadau mewn arian a chyfateb ag arian yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Dengys y datganiad sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu a defnyddio arian a chyfateb ag arian trwy ddsbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi a chyllido. Mae'r swm o lif arian neu sy'n deillio o weithgareddau gweithredol yn brif ddangosydd i'r graddau y mae gweithgareddau'r Awdurdod yn cael eu hariannu drwy incwm grant ac ardoll neu gan dderbynwyr y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lif o arian wedi ei wneud ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at gyflenwad gwasanaeth yr Awdurdod i'r dyfodol. Mae llif arian sy'n deillio o weithgareddau cyllido'n ddefnyddiol i ragweld hawliadau ar lif arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthycia) i'r Awdurdod.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
3,670	(Gwarged) /ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau	633
-5,265	Addasiadau l warged neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau am symudiadau heb fod yn arian (nodyn 22)	-2,270
689	Addasiadau ar gyfer eitemau a gynhwyswyd yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido	622
-906	Llif arian net o Weithgareddau Gweithredol	-1,015
2,444	Gweithgareddau Buddsoddi (nodyn 23)	-723
-12	Gweithgareddau Cyllido (nodyn 24)	-8
1,526	(Cynnydd)/ostyngiad net mewn arian neu gyfateb ag arian	-1,747
3,859	Arian neu cyfateb ag arian ar gychwyn cyfnod adrodd	2,333
2,333	Arian neu cyfateb ag arian ar ddiwedd cyfnod adrodd (nodyn 18)	4,080

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL

1. Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu

Amcan y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yw dangos sut y mae'r cyllid sydd ar gael i'r Awdurdod (h.y. grantiau'r llywodraeth, rhenti, ffioedd a thaliadau ac ati,) am y flwyddyn wedi cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd gan awdurdodau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu hefyd yn 10841010dangos sut y mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu ar gyfer dibenion gwneud penderfyniadau rhwng cyfarwyddiaethau'r cyngor. Mae'r incwm a'r gwariant a gyfrifir amdano o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno yn llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2022/23					
	Gwariant Net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	Addasaiada u rhwng y sail ariannu a Chyfrifyddu	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau rhwng yr Alldro a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Alldro
	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli Tir	1,325	(280)	1,604	2,857	1,253
(cynnwys cyfarthrebu)	4,366	(768)	5,133	466	4,667
Costau na ellir eu dosrannu	-	-	-	-	-
Cost Net Gwasanaethau	5,691	(1,048)	6,737	3,323	5,921
Incwm a Gwariant Arall	(6,104)	-	(6,104)	(6,104)	-
Gwarged/ Diffyg	(413)	(1,048)	633	(2,781)	5,921
Balans Agoriadol	(7,426)				
Gwarged am y flwyddyn	(413)				
Balans Cau	(7,839)				
	(1,098)	Cronfa Gyffredinol			
	(6,741)	Cronfeydd wedi clustnodi			
	(7,839)				

2021/22					
	Gwariant Net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	Addasaiadau rhwng y sail ariannu a Chyfrifyddu	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau rhwng yr Alldro a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Alldro
	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli Tir	938	(1,163)	2,101	1,055	1,046
Corfforaethol (cynnwys cyfarthrebu)	3,896	(3,373)	7,269	3,437	3,832
Costau na ellir eu dosrannu	-	-	-	-	-
Cost Net Gwasanaethau	4,834	(4,536)	9,370	4,492	4,878
Incwm a Gwariant Arall	(5,700)	-	(5,700)	(5,700)	-
Gwarged/ Diffyg	(866)	(4,536)	3,670	(1,208)	4,878
Balans Agoriadol	(6,560)				
Gwarged am y flwyddyn	(866)	-			
Balans Cau	(7,426)	-			
	(850)	Cronfa Gyffredinol			
	(6,576)	Cronfeydd wedi clustnodi			
	(7,426)				

1a Nodyn ar yr Addasiadau rhwng y Sail Ariannu a Chyfrifyddu

Addasiadau o'r Gronfa Cyffredinol i ffigyrau y Datganiad Incwm a Gwariant Chynhwysfawr	Newidiadau ar gyfer dibennion Cyfalaf	Newidiadau Net ar gyfer addasiadau pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli	52	(331)	-	(279)
Corfforaethol	(71)	(696)	-	(768)
Costau na ellir eu dosrannu				
Cost Net	(20)	(1,028)	-	(1,048)
Incwm a Gwariant Arall				
	-	-	-	-
Gwahaniaeth rhwng y gwarged/diffyg ar y Gronfa Gyffredinol a'r gwarged/Diffyg ar gyflenwi gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant	(20)	(1,028)	-	(1,048)

Addasiadau rhwng sail Ariannu a Chyfrifyddu 2021/22

Addasiadau o'r Gronfa Cyffredinol i ffigyrau y Datganiad Incwm a Gwariant Chynhwysfawr	Newidiadau ar gyfer dibennion Cyfalaf	Newidiadau Net ar gyfer addasiadau pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli	(552)	(611)	-	(1,163)
Corfforaethol	(2,747)	(626)	-	(3,373)
Costau na ellir eu dosrannu				
Cost Net	(3,299)	(1,237)	-	(4,536)
Incwm a Gwariant Arall				
	-	-	-	-
Gwahaniaeth rhwng y gwarged/diffyg ar y Gronfa Gyffredinol a'r gwarged/Diffyg ar gyflenwi gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant	(3,299)	(1,237)	-	(4,536)

1b Nodyn ar yr Incwm a Gwariant ar sail Cyfadrannol

Incwm ar sail cyfadrannol		
	2021/22	2022/23
Ffioedd ac incwm arall i wasanaethau	£'000	£'000
Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheoli Tir	(640)	(290)
Corfforaethol (cynnwys Cyfarthrebu)	(1,781)	(1,915)
	(2,421)	(2,205)

Costau 'heb fod yn arian' sylweddol ar sail Cyfadrannol							
	Cynllunio, Treftadaeth a Rheoli Tir		Corfforaeth		Totals		
	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Dibrisiant	135	35	224	357	359	392	
Colledion Ailbrisiad	469	-	3,068	195	3,271	195	
Gwariant Refeniw a gyllidir o gyfalaf yn ôl statud	338	275	13	172	351	447	
addasiad pensiwn IAS19	638	328	633	679	1,271	1,007	
Addasiad croniad budd gweithwyr	(27)	4	(7)	17	(34)	21	
Cyfanswm	1,553	642	3,931	1,420	5,218	2,062	

1c Nodyn ar Wariant ac Incwm wedi'u Dadansoddi yn ôl eu Natur

Dadansoddiad Gwariant ac Incwm ar sail natur					
Dadansoddir gwariant ac incwm yr Awdurdod fel a ganlyn					
			2021/22		2022/23
			£'000		£'000
Gwariant					
Costau Cyflogaeth			5,724		6,019
Costau eraill i wasanaethau			4,861		5,440
Dibrisiant, amhariad a cholledion ailbrisiad			3,629		392
Cyfanswm Gwariant			14,214		11,851
Incwm					
Ffioedd ac incwm eraill i wasanaethau			(2,421)		(2,205)
Llog net ar yr ymrwymiad net a ddiffinnir (addasiad pensiwn IAS 19)			157		36
Llog ac incwm buddsoddiad			(12)		(136)
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth			(2,423)		(2,911)
Incwm grant amhenodol			(5,845)		(5,998)
Enilliad ar waredu asedau					(6)
Cyfanswm Incwm			(10,544)		(11,218)
Diffyg/gwarged ar gyflenwi gwasanaethau			3,670		633

2. Safonau cyfrifyddu sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eto wedi'u mabwysiadu

Nid oes safonau sydd yn effeithio ar Ddatganiad Cyfrifon 2022/23.

3. Barn gritigol mewn cymhwyso Polisiau Cyfrifyddu

Wrth gymhwyso'r polisiau cyfrifyddu a nodir ar dudalennau 11-21, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau am drafodion cymhleth neu'r rhai sy'n cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigonol eto i roi mynegiad y gallai asedau'r Awdurdod gael eu niweidio o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau darpariaeth gwasanaeth.

4. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Datgelir y rhagdybiaethau a wnaed gan yr Actwari yn gysylltiedig â'r Gronfa Bensiwn yn nodyn 35.

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Wahanol i'r Tybiaethau
Atebolrwydd Pensiynau (nodyn 35)	Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n adlewyrchu'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oedran ymddeol, cyfraddau marwolaethau ac, ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, yr adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa bensiwn. Darperir asesiad o'r rhwymedigaethau gan Hymans Robertson. Ceir rhagor o wybodaeth yn nodyn 35.	Gall newidiadau cymharol fach yn y rhagdybiaethau a wneir gael effaith sylweddol ar yr atebolrwydd net pensiwn. Bydd yr atebolrwydd net pensiwn a ddangosir yn y fantolen ddim ond yn dod yn daladwy dros gyfnod ymddeol gweithwyr presennol a rhai wedi ymddeol, felly gellir lledaenu addasiadau i'r rhwymedigaeth dros nifer o flynyddoedd trwy newidiadau yng nghyfraniadau gweithwyr a chyflogwyr. Mae cynnydd yng nghyfraniadau cyflogwyr yn cael effaith uniongyrchol ar y gyllideb. Cyfeirir at effaith y newid mewn rhagdybiaethau yn nodyn 5 o'r Adroddiad Naratif.
Prisiadau eiddo (nodyn 12)	Mae'r Awdurdod yn ailbrisio ei asedau bob 5 mlynedd. Cynhaliwyd prisiad llawn ar 1af Ebrill 2021. Mae'n bosibl y gallai gwerthoedd eiddo amrywio'n sylweddol o fewn y ffrâm amser 5 mlynedd. Yn y cyswllt hwn, cynhelir adolygiad blynyddol gan y Pennaeth Cyllid a'r Pennaeth Eiddo i nodi unrhyw brisiadau dros dro (interim) sydd eu hangen. Mae prisiad hefyd wedi ei gynnal ar asedau 'DRC' ar 31 Mawrth 2023 i sicrhau bod eu gwerth yn cyd-fynd ar gwerth cyfredol, o ystyried cyflwr y farchnad. Mae'n seilio ei brisiadau ar ragdybiaethau am gyflwr asedau, bywydau defnyddadwy, gwerthoedd gweddilliol ac amodau'r farchnad. Mae'r dyfarniadau hyn yn cael eu hategu gan y wybodaeth orau sydd ar gael ac yn cael eu gwneud gan briswyr cymwys ond maent yn dal i fod yn seiliedig ar amcangyfrifon.	Byddai amrywiad yng ngwerth eiddo yn effeithio ar y gwerthoedd a ddelir yn y Fantolen ac ar y tâl dibrisio cyfatebol.

5. Eitemau perthnasol o incwm a threuliau

Derbyniodd yr Awdurdod grantiau penodol “un-tro” gan Llywodraeth Cymru gwerth £2,911,096 yn ystod 2022/23.

6. Digwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen

Mae'r Datganiad Cyfrifon wedi eu cymeradwyo ar gyfer cyhoeddiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar 28th August 2024. Nid yw digwyddiadau ar ôl y dyddiad hwn wedi eu adlewyrchu'n y datganiadau ariannol na'r nodiadau. Lle mae digwyddiadau cyn y dyddiad hwn yn rhoi gwybodaeth am y sefyllfa cyn 31^{ain} Mawrth 2023, mae'r ffigyrau yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi eu addasu ymhob agwedd o sylwedd i adlewyrchu effaith y wybodaeth hwn.

7. Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail ariannu dan y rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw i'r dyfodol.

2022/23	Cronfeydd wrth Genf Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol	Confeydd wrth gefn Derbynebion	Cronfa wrth genf Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	mewn Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu
	£'000	£'000	£'000	£'000
ADDASIADAU YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF				
Gwyrddroi eitemau a dderbyniwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
lau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyferedol	(588)	-	-	588
lïon ar ailbrisiad	-	-	-	-
th Llyfr asedau a waredwyd	-	-	-	-
ryso grantiau a chyfraniadau cyfalaf	285	-	-	(285)
iant Refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	(447)	-	-	447
nosod eitemau na ddebyddwyd neu gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant				
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	404	(404)
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a drosglwyddwyd i refeniw yn 2021/22	(1)	-	1	-
lau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Cyffredinol	274	-	-	(274)
ADDASIADAU YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF				
cyfalaf ddebyniwyd yn 2020/21 a drosglwyddwyd i refeniw yn 2021/22	-	-	-	-
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd wedi eu credydi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	457	-	(457)	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA DERBYNIADAU CYFALAF				-
rniadau cyfalaf a ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
rniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA BENSWIN WRTH GEFN				
Gwyrddroi eitemau yn gysylltiedig a buddianau ymddeol wedi ei debydu neu gredydu i'r datganiad incwm a gwariant cynhwysfawr	(1,790)	-	-	1,790
Cyfraniadau penswin cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn	783	-	-	(783)
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS				
Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol a'r gofynion statudol	(21)	-	-	21
swm Addasiadau	(1,048)	-	(52)	1,100

2021/22	Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiwyd			mewn Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio
	Balans Cronfa Gyffredinol	Confeydd wrth gefn Derbynebion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn Grantiau Cyfalaf heb Gymhwysio	
	£'000	£'000	£'000	£'000
ADDASIADAU YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF				
Gwyrddroi eitemau a dderbyniwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyferedol	(742)	-	-	742
colledion ar ailbrisiad	(2,884)	-	-	2,884
Cwerth Llyfr asedau a waredwyd	-	-	-	-
Cymwysio grantiau a chyfraniadau cyfalaf	168	-	-	(168)
Gwariant Refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	(351)	-	-	351
Mewnosod eitemau na ddebyddwyd neu gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant	-	-	-	-
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	604	(604)
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a drosglwyddwyd i refereniw yn 2021/22	(57)	-	-	57
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Cyffredinol	281	-	-	(281)
ADDASIAD YN YMWNEUD YN BENNAF Y GRONFA GRANTIAU CYFALAF HEB GYMHWYSO				
Grant cyfalaf dderbyniwyd yn 2020/21 a drosglwyddwyd i refereniw yn 2021/22	-	-	-	-
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd wedi eu credydi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	286	-	(286)	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA DERBYNIADAU CYFALAF				
Derbyniadau cyfalaf a ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
Derbyniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd yn 2021/22	-	-	-	-
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA BENSWIN WRTH GEFN				
Gwyrddroi eitemau yn gysylltiedig a buddianau ymddeol wedi ei debydu neu gredydu i'r datganiad incwm a gwariant cynhwysfawr	(1,979)	-	-	1,979
Cyfraniadau penswin cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn	708	-	-	(708)
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS				
Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol a'r gofynion statudol	34	-	-	(34)
Cyfanswm Addasiadau	(4,536)	-	319	(4,217)

8. Trosglwyddiadau o/i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

	Gweddill 31 Mawrth 2021	Trosglwyddiada u allan 2021/22	Trosglwyddiada u i fewn 2021/22	Gweddill 31 Mawrth 2022	Trosglwyddiada u allan 2022/23	Trosglwyddiada u i fewn 2022/23	Gweddill 31 Mawrth 2023
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfeydd wrth gefn reffeniw a chyalaf (symiau wedi eu cymeradwyo fel gwariant clutnodedig)	(556)	556	(775)	(775)	775	(358)	(358)
Cronfa Risgiau Penodol (i gwrdd a phwysau cyllidebol tebygol)	(424)	-	-	(424)	109	(353)	(668)
Cronfa wrth gefn cynllunio (i gwrdd a chostau ymchwiliad cyhoeddus)	(225)	-	-	(225)	-	-	(225)
Cronfa wrth gefn arian cyfatebol (i bwrpas cronfa cyd-gyfeiriant)	(1,064)	216	(114)	(962)	241	(182)	(903)
Cronfa wrth gefn reffeniw	(2,109)	810	(265)	(1,564)	272	(95)	(1,387)
Cronfa wrth gefn incwm Pen y Pass (ar gyfer adnoddau yn perthyn i'r Wyddfa)	(56)	-	-	(56)	-	-	(56)
Cronfa wrth gefn Adain 106 (at bwrpasau cartrefi fforddiadawy)	(295)	-	(190)	(485)	14	(126)	(597)
Cronfa wrth gefn prosiectau	(504)	45	(483)	(942)	199	(302)	(1,045)
Cronfa wrth gefn Rheoli Asedau	(444)	57	(536)	(923)	28	(107)	(1,002)
Cronfa Gwytnwch Staff	(120)	-	-	(120)	5	(285)	(400)
Cronfa Risgiau Masnachol	(100)	-	-	(100)	-	-	(100)
Is-gyfanswm	(5,897)	1,684	(2,363)	(6,576)	1,643	(1,808)	(6,741)
Cronfeydd Eraill	-	-	-	-	-	-	-
Cronfa Gyffredinol	(663)	45	(232)	(850)	113	(361)	(1,098)
Grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	(2,413)	1,184	(865)	(2,094)	473	(526)	(2,147)
Cronfa Derbynebion Cyfalaf (i gyllido gwariant cyfalaf yn unig)	(164)	-	-	(164)	-	-	(164)
Cyfanswm	(9,137)	2,913	(3,460)	(9,684)	2,229	(2,695)	(10,150)

9. Gwariant Gweithredol Arall

2021/22		2022/23
£'000		£'000
0	Enillion/colledion ar waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	6

10. Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi

2021/22		2022/23
£'000		£'000
157	Cost llog pensiwn a dychweliad disgwylidig ar asedau pensiwn	36
(12)	Llog y gellir ei dderbyn ac incwm tebyg	(136)
145	Cyfanswm	100

11. Incwm Grant Amhenodol

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(4,190)	Grant Parc Cenedlaethol	(4,120)
(1,373)	Ardollau ar Awdurdodau Cyfansoddol	(1,373)
(282)	Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau	(505)
(5,845)	Cyfanswm	(5,998)

12. Eiddo, Offer A Chyfarpar

Symudiadau ar falansau

2022/23	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Cyfarpar	Cymuned	Asedau Dros Ben	Asedau yn cael eu Adeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2022	15,909	2,194	620	40	316	19,079
Ychwanegiadau	372	79	7	-	3	461
Gwargeddiadau	-	(570)	-	-	-	(570)
Ailddosbarthiad					(92)	(92)
Ail-brisiad i'r datganiad IaGC	-	-	-	-	-	-
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	551	-	-	-	-	551
Ar 31 Mawrth 2023	16,832	1,703	627	40	227	19,429
Dibrisiant ac Amhariad						
Ar 1 Ebrill 2022	(2,930)	(1,667)	-	-	-	(4,597)
Dibrisiant	(175)	(205)	-	-	-	(380)
Gwarediadau	-	570	-	-	-	570
Ailddosbarthiad		13			-	13
Impairment	(372)		(7)			(379)
Ar 31 Mawrth 2023	(3,477)	(1,289)	(7)	-	-	(4,773)
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2023	13,355	414	620	40	227	14,656
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2022	12,979	527	620	40	316	14,482

2021/22	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Cyfarpar	Cymuned	Asedau Dros Ben	Asedau yn cael eu Adeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2021	18,892	2,177	108		210	21,387
Ychwanegiadau	382	121	25		106	634
Gwargeddiadau		(104)				(104)
Ailddosbarthiad	(21)					(21)
Ail-brisiad i'r datganiad IaGC	(2,859)		(25)			(2,884)
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	(485)		512	40	-	67
Ar 31 Mawrth 2022	15,909	2,194	620	40	316	19,079
Dibrisiant ac Amhariad						
Ar 1 Ebrill 2021	(2,276)	(1,583)				(3,859)
Dibrisiant	(158)	(188)				(346)
Ailddosbarthiad	(496)	-				(496)
Gwarediadau	-	104				104
Ar 31 Mawrth 2022	(2,930)	(1,667)				(4,597)
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2022	12,979	527	620	40	316	14,482
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2021	16,617	594	108		210	17,529

Dibrisiant

Codir am ddibrisiant asedau sefydlog ar sail llinell syth i ddileu eu cost llai unrhyw werth gweddilliol rhagamcanedig mewn rhandaliadau dros oes ddefnyddiol ddisgwyliedig yr ased ar y seiliau canlynol:-

Tir ac Eiddo Gweithredol	: rhwng 10 – 60 mlynedd
Asedau Cymunedol	: dim
Offer Systemau Gwybodaeth	: 3 blynedd
Cerbydau	: dros 7 mlynedd i werth dim.
Dodrefn ac Offer Arall	: oes weithredol amcangyfrifedig

Ailbrisiadau

Bu ail-brisiad o holl asedau tir ac eiddo ar 1af Ebrill 2021

Ymrwymadau Cyfalaf

Yr unig ymrwymiad cyfalaf sydd gan yr Awdurdod ar gontract tendr ar 31/03/2022 ydy:

Cynlllyn Trefadaeth Dolgellau £429K

13. Asedau Treftadaeth

Mae dosbarthiad yr Awdurdod o asedau treftadaeth diriaethol yn ymwneud â :

- **Melin Lechi Ynys y Pandy** - adeilad rhestredig heb ddefnydd gweithredol, a gafodd ei dynnu oddi ar brisiad y tir a'r adeiladau yn 2011/12 gan ei bod islaw'r lefel de-minimis.
- **Craig yr Aderyn** – Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig a gedwir am ei nodweddion amgylcheddol. Prisiad ar sail “gwerth defnydd presennol”.
- **Yr Ysgwrn** – cartref y bardd Hedd Wyn a brynwyd i ddiogelu ei dreftadaeth ddiwylliannol. Mae'r asedau yma yn cael eu dal ar sail cost hanesyddol.

2022/23		Ynys y Pandy Slate Mill	Craig yr Aderyn	Ysgwrn	Cyfanswm
		£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad					
Ar 1 Ebrill 2022		-	28	870	898
Ychwanegiadau		-	-	-	-
Ailbrisiad i'r DlaGC		-	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2023		-	28	870	898
		-	-	-	-
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus		-	-	-	-
1 Ebrill 2022		-	-	(91)	(91)
Dibrisiant		-	-	(12)	(12)
Ar 31 Mawrth 2023		-	-	(103)	(103)
		-	-	-	-
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2023		-	28	767	795
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2022		-	28	779	807

2021/22		Ynys y Pandy Slate Mill	Craig yr Aderyn	Ysgwrn	Cyfanswm
		£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad					
Ar 1 Ebrill 2021		-	28	818	846
Ychwanegiadau		-	-	31	31
Gwarediadau		-	-	-	-
Ailddosbarthiad		-	-	21	21
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad		-	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2022		-	28	870	898
		-	-	-	-
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus		-	-	-	-
1 Ebrill 2021		-	-	(48)	(48)
Dibrisiant		-	-	(43)	(43)
Ar 31 Mawrth 2022		-	-	(91)	(91)
		-	-	-	-
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2022		-	28	779	807
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2021		-	28	770	798

14. Asedau Anghyfyddadwy

Mae dosbarthiad yr Awdurdod o asedau anghyfyddadwy yn ymwneud â datbygiad gwefan:

2022/23		Gwefan	Total
		£'000	£'000
Cost neu brisiad			
Ar 1 Ebrill 2022		-	-
Ychwanegiadau		17	17
Ailddosbarthiad		92	92
Ar 31 Mawrth 2023		109	109
Amorteiddiad ac Amhariad Cronnus			
1 Ebrill 2022		-	-
Amorteiddiad		(13)	(13)
Ar 31 Mawrth 2023		(13)	(13)
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2023		96	96
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2022		-	-

15. Asedau Ar Werth

Ar 31/3/2023 nid oedd ased ar werth gan yr Awdurdod. (Ar 31^{ain} Mawrth 2022 nid oedd unrhyw ased wedi ei ddynodi'n Ased ar Werth).

16. Buddsoddiadau Tymor Byr

Ar 31/3/2023, roedd gan yr Awdurdod adneuron tymor gwerth £7,051k (£7,848k ar 31^{ain} Mawrth 2022).

17. Dyledwyr

2021/22		2022/23
£'000		£'000
	Symiau ddaw'n ddyledus o fewn un flwyddyn:	
93	Masnach	154
54	Blaendaliadau	59
1,881	Eraill	1,057
2,028		1,270
	Dyledwyr Tymor Hir (symiau sy'n dod yn ddyledus ar ôl un flwyddyn)	
12	Benthyciadau Ceir i Weithwyr	4
12		4

18. Arian a chyfateb ag arian

Mae'r balans o Arian a Chyfateb ag Arian yn cynnwys yr elfennau canlynol :

31 Mawrth 2021		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
2	Arian sy'n cael ei ddal gan yr Awdurdod	2
541	Cyfrifon banc cyfredol	541
3,537	Adneuon tymor byr gyda banciau	3,537
3,859	Cyfanswm Arian a Chyfateb ag Arian	4,080

19. Credydwy

2021/22		2022/23
£'000		£'000
	Taladwy o fewn blwyddyn:	
(1,262)	Masnach	(787)
(494)	Eraill	(400)
(1,756)		(1,187)

20. Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae manylion ar symudiadau yng Nghronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod fel a nodir yn y Datganiad ar Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn (a nodyn 8).

21. Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(7,920)	Cronfa wrthgefn Ailbrisiad	(8,281)
(7,377)	Cyfrifon Addasiadau Cyfalaf	(7,313)
884	Cronfa wrth gefn Pensiynau	(63)
251	Cyfrif Absenoldebau Cronnus	272
(14,162)		(15,385)

CRONFA AILBRISANT WRTH GEFN

Mae'r Gronfa Ailbrisant wrth gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar (ac Asedau Anghyffyrddadwy). Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- Cael eu hailbriso i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- Cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- Cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(7,967)	Balans ar 1 Ebrill	(7,920)
(3,125)	Cynnydd Ailbrisant asedau	(551)
3,199	Colledion ailbrisant asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar y Gwarged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	184
74	Gwarged neu ddiffyg ar ailbrisant asedau nad ydynt yn gyfredol na chawsant eu postio i'r gwarged neu ddiffyg ar Ddarpariaeth y Swm a ddilewyd i'r swm addasiad Cyfalaf	(367)
(27)	Enillion dibrisiant a ailbriswyd ac a ddilewyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	6
(7,920)	Balans ar 31 Mawrth	(8,281)

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cymodi o'r Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Credydir y Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella.

Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad a chydabyddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiad cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i ddal y fath enillion.

Mae Nodyn 8 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(10,385)	Balans ar 1 Ebrill	(7,377)
	Gwyrddroi eitemau cysylltiedig a gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	
742	Taliadau am ddibrisiant ac amhariad o asedau nad ydynt yn gyfredol	392
2,884	Enillion/colledion ailbrisiant ar Eiddo/ Offer a Chyfarpar	195
-	Gwerth Llyfr offer a waredwyd	-
352	Gwariant Refeniw a ariennir o Gyfalaf dan Statud	446
(6,407)	Amcan gost Ased a ddelir fel 'Ased i'w werthu'	(6,344)
	Addasiadau o'r Gronfa Ailbrisio	
27	Addasiad Dibrisiant	(6)
(6,380)	Swm Net a ddilewyd o gost asedau nad ydynt yn gyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(6,350)
	Ariannu Cyfalaf a gymhwyswyd yn y flwyddyn	
57	Defnydd derbynebion cyfalaf i ariannu gwariant Cyfalaf newydd	
(168)	Grantiau a chyfraniadau Cyfalaf a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant cynhwysfawr sydd wedi ei cymhwyso i gyllido Cyfalaf	(274)
(605)	Defnydd o grantiau o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	(284)
(281)	Gwariant Cyfalaf a godwyd yn erbyn balansau'r Gronfa Gyffredinol	(404)
(7,377)	Balans ar 31 Mawrth	(7,312)

Cronfa wrth gefn Pensiynau

Mae'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol a darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel buddiannau a enillwyd gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw pensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly mae'r balans dyled ar y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
7,317	Balans ar 1 Ebrill	884
(7,704)	Colledion/ elw actwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	(1,954)
	Gwyrddroad eitemau cysylltiedig a buddiannau ymddeol a ddebydir ney a gredydir i Warged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y	
1,979	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,790
	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i pensiynwyr yn	
(708)	daladwy yn y flwyddyn	(783)
884		(63)

Cyfrif Absenoldebau Cronnus

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn e.e. hawliau gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
286	Balans ar 1 Ebrill	251
(286)	Setliad neu ddiddymu'r cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	(251)
251	yd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	271
(35)	Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol a gofynion statudol	20
251	Balans ar 31 Mawrth	271

22. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau gweithredol

Mae'r "addasiadau i'r gwarged net neu ddiffyg ar y ddarpariaeth gwasanaethau o symudiadau nad ydynt yn arian parod" yn cynnwys:

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(358)	Dibrisiant ac Amhariad	(392)
(3,270)	Colledion ailbrisiad ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	
-	Colled Gwerth Llyfr ar werthiant Asedau	(195)
702	Symudiadau mewn Credydwyd	15
(1,067)	Symudiadau mewn Dyledwyd	(717)
(1)	Symudiad mewn Stoc	26
(1,271)	Costau darpariaeth gwasanaethau ar gyfer Cuddianau ôl-gyf	(1,007)
(5,265)	Balance at 31 March	(2,270)

23. Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Buddsoddi

2021/22		2022/23
£'000		£'000
662	Pryniant Eiddo, peiriannau ac offer ac asedau anghyffyrddadwy	(516)
-	Derbyniadau o werthiant eiddo, peiriannau ac offer ac asedau anghyffyrddadwy	6
2,514	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	797
(742)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	437
2,433	Balans 31 Mawrth	723

24. Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Ariannu

2021/22		2022/23
£'000		£'000
(13)	Ad-daliadau benthyciadau ceir a llog perthnasol	(8)
-	Blaendalu benthyciadau ceir newydd	-
(13)	Balans 31 Mawrth	(8)

25. Lwfansau Aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Y lwfansau a dalwyd i aelodau oedd:-

2021/22 £'000		2022/23 £'000
97	Lwfansau Aelodau	107
0	Teithio & Chynhaliaeth	0
97		107

Mae gwybodaeth pellach ar wefan yr Awdurdod. Gweler y cyswllt isod : eryri.llyw.cymru/awdurdod/cyhoeddiadau/lwfans-aelodau

26. Tâl Staff

Mae Rheoliad 7A o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2010 yn ei gwneud yn ofynnol datgelu taliadau gweithwyr.

Yn ôl Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014 mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu cymhareb cyflogau rhwng y cyflog canolig o holl weithwyr yr Awdurdod a'r Prif Weithredwr yn ystod y flwyddyn.

2021/22		2022/23
(£'000)		(£'000)
92	Prif Weithredwr	94
29	Cyflog Canolig APCE	27
3.15	Cymhareb	3.5

Mae'r tâl perthnasol i uwch weithwyr yr Awdurdod fel a ganlyn :

2021/22				2022/23		
Cyflog	Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr	Cyfanswm		Cyflog	Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr	Cyfanswm
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
92	18	109	Prif Weithredwr	94	19	112
7	1	9	Prif Swyddog Cyllid (Adran 151)*	8	1	9
64	13	77	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol	70	14	83
64	13	77	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cynllunio a Rheoli Tir	70	14	83

- * Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd yn Bennaeth Cyllid yng Nghyngor Gwynedd, mae'r berthynas hon wedi ei datgan yn nodyn 29 – Partion Cysylltiedig.

Ni dderbyniodd unrhyw swyddog swm dros £60k (gan hepgor cyfraniad pensiwn ac yswiriant gwladol cyflogwr) yn cynnwys taliad diswyddo yn 2022/23.

Nifer swyddogion a dderbyniodd fwy na £60k yn cynnwys Cyflog a Budd Diswyddo						
2021/22				2022/23		
Cynllunio a Rheoli Tir	Corfforaethol	Cyfanswm	Amrediad	Cynllunio a Rheoli Tir	Corfforaethol	Cyfanswm
0	0	0	60,000 - 64,999	0	0	0
0	0	0	65,000 - 69,999	0	0	0

Buddiannau Terfynu

Mae nifer y pecynnau ymadael â chyfanswm y gost fesul band a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol ac eraill wedi'u nodi yn y tabl isod:

Exit package cost band	Number of compulsory redundancies		Number of other departures agreed		Total number of exit packages by cost band		Total cost of exit packages in each	
	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23	2021/22	2022/23
£'000							£'000	£'000
0-40	0	0	0	0	0	0	0	0
40-60	0	0	0	0	0	0	0	0
60-80	0	0	0	0	0	0	0	0
80-100	0	0	0	0	0	0	0	0
100-150	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	0	0	0	0	0	0	0	0

27. Costau archwilio allanol

Mae'r costau yn ôl cynllun archwilio Swyddfa Archwilio Cymru yng nghyswllt archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol ac am wasanaethau nad oeddynt yn rhai archwilio a ddarparwyd gan archwilydd allanol yr Awdurdod fel a ganlyn:-

2021/22 £'000	Maes Rheoliadol	2022/23 £'000
29	Ffioedd sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru yng nghyswllt gwasanaethau archwilio allanol a wnaed gan yr archwilydd penodedig	47
18	Ffioedd sy'n daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru yng nghyswllt archwiliadau statudol a Mesur LIL 2009	18
46	Cyfanswm	65

28. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2022/23.

2021/22			2022/23
£'000			£'000
		Grantiau Refeniw	
		Credydwyd i Wasanaethau	
		Cynllunio a Rheoli Tir	
25		Cyfoeth Naturion Cymru	358
8		Ymddiriedolaeth Genedlaethol	10
10		RSPB	10
416		EU LIFE	632
354		Llywodraeth Cymru	526
42		Awdurdod Lleol	38
195		Cronfa Treftadaeth	307
-		Dwr Cymru	-
27		Coed Cadw	10
77		Grid Cenedlaethol	122
85		CGGC	36
4		HMRC (cynllun seibiant swyddi)	-
30		Eraill	39
1,273			2,088
			-
		Corfforaethol	-
254		Cyfoeth Naturiol Cymru	-
243		Llywodraeth Cymru	76
1		Awdurdod Lleol	5
23		HMRC (cynllun seibiant swyddi)	-
1		Eraill	4
522			85
1,795			2,173

2021/22 £'000			2022/23 £'000
		Grantiau Cyfalaf	
		Wedi ei credydu i Incwm Grant Amhenodol	
		Cynllunio a Rheoli Tir	
7		Llywodraeth Cymru	21
7			21
		Corfforaethol	
275		Llywodraeth Cymru	480
-		Eraill	4
275			484
282		Is-gyfanswm	505
		Credydwyd i Wasanaethau	
		Cynllunio a Rheoli Tir	
305		Llywodraeth Cymru	150
126		Cronfa Dreftadaeth y Loteri	153
-		Eraill	197
431			500
		Corporate	
428		Llywodraeth Cymru	527
428			527
859		Is-gyfanswm	1,027
1,141		Cyfanswm	1,532
		Capital Grants Received in Advance	
604		Llywodraeth Cymru	342
-		Cyfoeth Naturiol Cymru	25
-		Cyngor Mynyddu Prydain	38
604		Is-gyfanswm	405
			-
1,745		Cyfanswm Grantiau Cyfalaf	1,937

2021/22	<u>Grantiau o flaen llaw</u>	2022/23
£'000		£'000
	Symiau yn daladwy o fewn un flwyddyn	
(689)	Grantiau dderbyniwyd ymlaen llaw	(734)
(689)		(734)
	Credydwy'r Tymor Hir (symiau sy'n daladwy ar ôl un flwyddyn)	
(452)	Grantiau dderbyniwyd ymlaen llaw	(702)
(452)		(702)

Mae'r Awdurdod wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion sydd heb eto cael eu hadnabod fel incwm, gan bod amodau cysylltiedig a olygir byddai angen dychwelyd yr arian os na fydd yr Awdurdod yn cwrdd ar gofynion. Mae'r balansau ar ddiwedd blwyddyn fel y ganlyn.

Mae'r £702k ar gyfer Credydwy'r Tymor Hir yn cynrychioli :

- £253k grant Llywodraeth Cymru ar gyfer gwaith ar Hafod Eryri
- £1k perthnasol i grant TAIS Nant Peris
- £415k Cynllyn LIFE – grant Dwr Cymru
- £32k Cynllyn Adfer Natur – Grant Llywodraeth Cymru

29. Partïon Cysylltiedig

Mae gofyn i'r Awdurdod ddatgelu trafodion materol gyda phartïon cysylltiedig - cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i gael eu rheoli neu eu dylanwadu arnynt gan yr Awdurdod. Mae datgeliadau o'r trafodion hyn yn caniatáu i ddarllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Awdurdod fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu yn annibynnol neu yr oedd wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu gallu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod.

Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru'n cael dylanwad sylweddol trwy ddeddfwriaeth ac arian grant. Datgelir y symiau perthnasol yn nodiadau 11 ("incwm grant amhenodol") a 28 ("incwm grant").

Aelodau

Mae gan Aelodau'r Awdurdod reolaeth uniongyrchol dros bolisïau ariannol a gweithredol yr Awdurdod. Cofnodir manylion buddiannau'r aelodau yng nghofrestriadau'r Gofrestr Aelodau, y gellir eu harchwilio gan y cyhoedd yn swyddfeydd yr Awdurdod yn ystod oriau gwaith.

Mae aelodau wedi datgan diddordeb neu berthynas (fel y diffinwyd) mewn cwmnïau, busnesau a seflydliadau, cyrff cyhoeddus ac awdurdodau. Mae crynodeb o daliadau perthnasol yn ystod 2022/23, a balansau ar 31 Mawrth 2023 fel y ganlyn:

Gwariant	Symiau sydd yn ddyledus gan yr Awdurdod	Incwm	Symiau sydd yn ddyledus i'r Awdurdod
£'000	£'000	£'000	£'000
520	44	1,491	33

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae'r Awdurdodau cyfansoddiadol hynny lle mae terfyn yr Awdurdod hwn yn rhedeg o fewn eu terfynau hwy yn cyfrannu at gyllid yr Awdurdod trwy lefi statudol a ddynodir gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Awdurdodau hyn yn cyflenwi nifer o Aelodau i wasanaethu ar Awdurdod y Parc Cenedlaethol, ac mae'r nifer yn cyfateb yn fras i faint y lefi a gyfrennir a maint eu hardal o fewn y Parc Cenedlaethol. Mae cynrychiolaeth 18 aelod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi ei rannu fel a ganlyn - Cyngor Gwynedd (9), Cyngor Conwy (3), Llywodraeth Cymru (6). Mae manylion pellach i'w cael o raglen yr Awdurdod ar gyfer y Cyfarfod Cyffredinol Blyneddol a gynhelir ym mis Mehefin.

Yn ogystal derbynnir grantiau ar gyfer dibenion penodol gan neu drwy gyfrwng awdurdodau lleol a dangosir cyfanswm rhain yn nodyn 28.

Swyddogion

Mae swyddogion wedi datgan diddordeb neu berthynas (fel y diffinwyd) mewn cwmnïau, busnesau a seflydliadau, cyrff cyhoeddus ac awdurdodau. Mae crynodeb o daliadau perthnasol yn ystod 2022/23, a balansau ar 31 Mawrth 2023 fel y ganlyn:

Gwariant	Symiau sydd yn ddyledus gan yr Awdurdod	Incwm	Symiau sydd yn ddyledus i'r Awdurdod
£'000	£'000	£'000	£'000
3,607	-	-	-

Mae Prif Swyddog Cyllid yr Awdurdod hefyd yn Bennaeth Cyllid yng Nghyngor Gwynedd.

Endidau a reolir neu y dylanwadir yn sylweddol arnynt gan yr Awdurdod

Mae'r Awdurdod yn rhoi grantiau i gyrff at ddibennion penodol trwy Gronfa Partneriaethau Eryri ond ni ystyrir fod gan yr Awdurdod reolaeth, rheolaeth ar y cyd na ddylanwad sylweddol ar y gyrff hyn.

Roedd gan yr Awdurdod contractau gyda Chyngor Gwynedd i ddarparu'r gwasanaethau canlynol yn ystod 2022/23:

- Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn a Gwasanaeth Cefnogol y Gyflogres (£6k)
- Gwasanaeth Archwilio Mewnol (8k)
- Cefnogaeth dros dro adran gyllid (£24k)
- Cefnogaeth dro dro adran Adnoddau Dynol. (£3k)

Mae gan yr Awdurdod fuddiant mewn Partneriaeth Rhwymedigaeth Cyfyngedig (Partneriaeth Parciau Cenedlaethol) ar y cyd gyda 13 o'r Awdurdodau Parciau Cenedlaethol eraill gyda'r diben o gynhyrchu incwm yn bennaf o nawdd. Mae corff elusennol wedi ei sefydlu sydd yn ategol i'r Bartneriaeth Parciau Cenedlaethol ar gyfer codi arian i'r parciau cenedlaethol.

30. Gwariant Cyfalaf a Chyllido Cyfalaf

Gweler y cyfanswm o wariant cyfalaf yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn yn y tabl isod, ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w gyllido.

2021/22		2022/23
£'000		£'000
-	Gofynion Cyllido Cyfalaf Agoriadol	-
	Buddsoddiadau Cyfalaf	
	Eiddo, Peiriannau ac Offer	
	Cynllunio, Treftadaeth Diwylliannol a Rheoli Tir	
101	Ysgwrn	10
16	Pen y Pass & Llyn Tegid	-
-	System Gwasanaeth Cynllunio	3
31	Offer	-
-	Cerbydau	35
45	Coedlannau	4
7	Coedlannau	-
200		52
	Corfforaethol (cynnwys Cyfarthrebu)	
40	Uwchraddio maesydd parcio	153
53	Uwchraddio cyfleusterau cyhoeddus	117
9	T.G - rhaglen amnewid gyffredinol	10
15	Cerbydau	-
26	Offer	-
16	Cynllun Partneriaeth yr Wyddfa	-
7	Cyflenwad Trydan i Geir	-
91	Gwefan Newydd	17
(1)	Dol Idris (TAIS)	-
2	Canolfan Ogwen (TAIS)	-
(3)	Nant Peris (TAIS)	-
9	Canolfan Wybodaeth Betws y Coed	20
43	T.G (Cynlluniau Grant Llyw.Cymru a T.C.LI.C)	34
39	System wresogi Pencadlys	-
20	Cynllun ffeibr Ogwen	-
20	Llwybr Pren Morfa Dyffryn	-
-	Morfa Mawddach	17
41	Dadcarboneiddio	13
-	Dadcarboneiddio	7
35	Cyflenwad Trydan i Geir	6
-	Plas Tan y Bwlch gwelliannau	21
-	Hafod Eryri	12
462		427
662		479

2021/22 £'000	Gwariant Refeniw Gyllidir o Gyfalaf dan Statud	2022/23 £'000
	Cynllunio a Rheoli Tir	
9	Cynlluniau Amgylched Adeiledig	129
167	Treftadaeth Treflun Dolgellau	323
58	Prosiect Awyr Dywyll	84
3	Coedlannau (grant .LL.C)	-
104	Coedlannau (grant T.C.LL.C)	1
69	Bioamrywiaeth (grant LI.C)	3
42	Prosiectau Amaeth a Chadwraeth	62
-	Terfynnau Traddodiadol (grant T.C.LL.C)	122
-	Natur Eryri (grant T.C.LL.C)	93
-	Prosiect Ty Natur	77
452		894
	Corfforaethol	
72	Gwelliannau Mynediad	74
-	Llwybr Carneddau	33
33	Ffridd Uchaf	-
-	Nant Gwynant	5
6	Pont Llugwy Capel Currig	-
2	Cronfa Cymunedol Eryri	-
56	Bwlch Mawr - Brithdir	1
56	Brithdir - Pen Ceunant	17
24	Cadair Idris	76
6	Lon Gwyrfa (grant LI.Cymru)	-
5	Llyn Nantlle (grant T.C.LL.C)	-
138	Cronfa Cymunedol Eryri	20
147	Crafnant - Capel Currig (grant T.C.LL.C)	11
-	Eryri Cymunedol (grant T.C.LL.C)	1
-	Twristiaeth Eryri (grant T.C.LL.C)	50
6	Cwm Rhwyddfor (grant T.C.LL.C)	-
551		287
1,003	Cyfanswm REFCUS	1,181
1,663	Cyfanswm gwariant	1,659
	Ffynhonnellau Cyllid	
(1,141)	Grantiau Llywodreath a Chyfraniadau Eraill	(1,532)
(564)	Grant a Dderbyniwyd mewn blynyddoedd blaenorol a defnyddiwyd yn 2021/22	(405)
89	Ffi Gweinyddol T.C.LI.C	95
288	Grantiau ymlaen llaw dderbyniwyd 2021/22	457
(281)	Symiau a neilltwyd o Refeniw: Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol	(274)
(1,609)		(1,659)
	Gofyniad Cyllido Cyfalaf Terfynol	
-	Cynydd/ Gostyngiad yng ngofyniad Cyllido Cyfalaf	-

O'r cyfanswm gwariant o £1,659k (£1,609k yn 2021/22), mae £1,181k (£1,003k yn 2021/22) yn gysylltiedig ag asedau sefydlog nad ydynt ym mherchnogaeth yr Awdurdod, Mae'r cyllid grantiau a chyfraniadau cysylltiedig yn £996k (£595k yn 2021/22). Felly mae'r gwariant refeniw net a gyllidir o gyfalaf dan statud yn £185k (£408k yn 2021/22).

31. Prydlesau

YR AWDURDOD FEL DALIWR PRYDLES

Prydlesau Ariannol

Nid oes gan yr Awdurdod fel daliwr prydles unrhyw brydlesau ariannol.

Prydlesau Gweithredol

Mae gan yr Awdurdod brydlesau gweithredol yn ymwneud â cherbydau, llungopiŵyr, a pheiriannau ffrancio.

Mae'r isafswm taliadau prydles i'r dyfodol o dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yn:

31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2023
£'000		£'000
138	Dim hwyrach nag 1 flwyddyn	131
340	Hwyrach nag 1 flwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	281
12,070	Hwyrach na 5 mlynedd	11,631
12,548	Cyfanswm	12,043

Codwyd costau prydles o £63,164 (£36,710 yn 2021/22) ar **offer** ar y Gyfarwyddiaeth Corfforaethol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

Doedd dim costau prydles (£4,899 yn 2021/22) ar **gerbydau** r Awdurdod ar y Gyfarwyddiaeth Corfforaethol yn ystod y flwyddyn.

Codwyd costau prydles o £94,415 (£82,583 yn 2020/21) ar **eiddo** yn erbyn Corfforaethol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

AWDURDOD FEL PRYDLESWR**Prydlesau Ariannol**

Nid oes gan yr Awdurdod drefniant prydles ariannol ar 31/3/2023.

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo dan brydlesau gweithredol i'r pwrpasau canlynol: masnachol, rhenti daear ar hafotai ym Mhlas Tan y Bwlch, llety swyddfa, pori a hamdden/ mynediad.

Roedd yr incwm derbyniadwy am 2022/23 yn £60,875 (£56,242 yn 2021/22).

Yr isafswm taliadau prydles i'r dyfodol sy'n dderbyniadwy dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yw:

31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2022
£'000		£'000
60	Dim hwyrach nag 1 flwyddyn	128
397	Hwyrach nag 1 flwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	420
75,706	Hwyrach na 5 mlynedd	75,723
76,163	Cyfanswm	76,271

Mae'r ffigyrau yn ddarostyngedig i effaith adolygiadau rhent, a'r incwm a gynhrychir ynghyd â niferoedd ymwelwyr ar gyfer Hafod Eryri.

Mae'r taliad dibrisiant cysylltiedig ar yr asedau perthnasol i brydlesau gweithredol yn £37,569 (2021/22 £37,569).

32. Colledion Amhariad

Bu colledion amhariad gwerth £372k ar eiddo ac offer yn ystod 2022/23. Roedd y colledion yn bennaf o ganlyniad gwariant cyfalaf di-wella.

33. Rhwymedigaethau Amodol

Ar 31 Mawrth 2023 nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw rhwymedigaeth amodol.

34. Natur a maint risgiau'n deillio o offerynnau cyllidol

Gall gweithgareddau'r Awdurdod ei wneud yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- **Risg credyd** – y posibilrwydd y gall partion eraill fethu â thalu symiau dyledus i'r Awdurdod,
- **Risg hylifedd** – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod arian ar gael i gwrdd â'i ymrwymadau i wneud taliadau,
- **Risg marchnad** – y posibilrwydd y gall yr Awdurdod ddioddef colled ariannol o ganlyniad i newid mewn mesurau fel graddfeydd llog. Gall newid yn y gyfradd gyfnewid dramor olygu risg sylweddol o fewn y prosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd (LIFE).

Rheolwyd y risgiau uchod drwy drefniadau adennill dyledion yr Awdurdod a'r Strategaeth Rheoli Trysorlys Blyneddol, gyda dim effaith negyddol o sylwedd yn 2022/23. Mae gwerth offerynnau cyllidol yr Awdurdod yr un fath a'u gwerth teg.

35. Y Gronfa Bensiwn

Cyfranogi mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth :

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd - mae hwn yn gynllun buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu fod yr Awdurdod a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwysu'r rhwymedigaethau pensiwn gydag asedau buddsoddi.
- Ôl fuddiannau ymddeol disgresiwn wrth ymddeol yn gynnar. Mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiynau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dânt yn ddyledus. Mae gan yr Awdurdod rwymedigaeth flynyddol wedi ei seilio ar ddyfarniadau yn y gorffennol a wnaethpwyd dan y trefniadau hyn, ond nid yw wedi ychwanegu at y rhwymedigaeth hon mewn blyneddau diweddar. Yn hytrach, cydnabyddir unrhyw rwymedigaeth pensiwn ychwanegol sy'n deillio o ganiatáu ymddeol yn gynnar a'i dalu yn y flwyddyn benodol honno.

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau ôl Gyflogaeth

Rydym yn cydnabod cost buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau'n cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Gronfa Gyffredinol wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei wyrdroi allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Newid mewn Gwerth Teg Asedau'r Cynllun, Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir ac Ymrwymiad Net am y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2023.

Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2023	Asedau	Ymrwymadau	(Ymrwymadau)/ asedau Net
	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg asedau'r cyflogwr	45,786	0	45,786
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	46,306	(46,306)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	364	(364)
Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth 2022	45,786	46,670	(884)
Cost Gwasanaeth			
- Cost Gwasanaeth Cyfredol *	0	1,754	(1,754)
- Cost Gwasanaeth Hanesyddol (yn cynnwys cwtogiadau)	0	0	(0)
Cyfanswm Cost Gwasanaeth		1,754	(1,754)
Llog Net			
- Incwm llog ar asedau'r cynllun	1,236	0	1,236
- Cost llog ar ymrwymiad buddion a ddiffinnir	0	1,272	(1,272)
Cyfanswm Llog Net	1,236	1,272	(36)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	1,236	3,026	(1,790)
Llif Arian			

- Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	245	245	0
- Cyfraniadau'r Cyflogwr	757	0	757
- Buddion a dalwyd	(983)	(983)	0
- Buddion heb eu hariannu a dalwyd	(26)	(26)	0
- Cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	26	0	26
Sefyllfa cau a ddisgwyllir	47,041	48,932	(1,891)
Ail Fesuriadau			
- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	(282)	(282)
- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	(18,420)	(18,420)
- Profiadau eraill	0	2,409	(2,409)
- Enillion ar Asedau ag eithro symiau a gynhwysir yn y llog net	(1,912)	0	(1,912)
Cyfanswm yr holl ail-fesuriadau yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	(1,912)	(16,293)	14,381
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	45,129	0	45,129
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	32,356	(32,356)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	283	(283)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth 2022	45,129	32,639	12,490

NEWID MEWN GWERTH TEG ASEDAU'R CYNLLUN, YMRWYMIAD BUDDION A DDIFFINNIR AC YMRWYMIAD NET AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU 31 MAWRTH 2022.

Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2022	Asedau	Ymrwymadau	(Ymrwymadau)/ asedau Net
	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg asedau'r cyflogwr	41,635	0	32,215
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	48,550	(36,436)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	402	(402)
Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth 2020	41,635	48,952	(7,317)
Cost Gwasanaeth			
- Cost Gwasanaeth Cyfredol *	0	1,822	(1,822)
- Cost Gwasanaeth Hanesyddol (yn cynnwys cwtogiadau)	0	0	0
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	1,822	(1,822)
Llog Net			
- Incwm llog ar asedau'r cynllun	831	0	831
- Cost llog ar ymrwymiad buddion a ddiffinnir	0	988	(988)
Cyfanswm Llog Net	831	988	(157)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	831	2,810	(1,979)
Llif Arian			
- Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	218	218	0
- Cyfraniadau'r Cyflogwr	680	0	680
- Cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	(996)	(996)	0
- Buddion a dalwyd	(28)	(28)	0
- Buddion heb eu hariannu a dalwyd	28	0	28
Sefyllfa cau a ddisgwyllir	42,368	50,956	(8,588)
Ail Fesuriadau			
- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	(3,289)	3,289

- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	(1,010)	1,010
- Profiadau eraill	463	13	450
- Enillion ar Asedau ag eithro symiau a gynhwysir yn y llog net	2,955	0	2,955
Cyfanswm yr holl ail-fesuriadau yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	3,418	(4,286)	7,704
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	45,786	0	45,786
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	46,306	(43,306)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	364	(364)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth 2021	45,786	46,670	(884)

Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% am gostau gweinyddol.

Mae'r atebolrwydd hwn yn cynnwys oddeutu £283k mewn perthynas â phensiynau heb eu hariannu gan CPLIL a £0 mewn perthynas â phensiynau heb eu hariannu gan Athrawon. O ran rhwymedigaethau heb eu hariannu ar 31 Mawrth 2023, tybir fod pob pensiwn sydd heb ei ariannu yn daladwy am weddill bywyd yr aelod. Tybir ymhellach fod 90% o bensiynwyr yn briod (neu'n cyd-fyw) pan fyddant yn marw a bod eu priod (neu un sy'n cyd-fyw) yn derbyn 50% o bensiwn yr aelod ar ddyddiad marwolaeth yr aelod.

Gwybodaeth am yr Ymrwymiad Buddion Diffynadwy

	Rhaniad ymrwymiad		Cyfnod Cyfartalog wedi ei Bwysoli adeg y Prisiad Diwethaf.
	£'000	(%)	
Aelodau gweithredol	3,366	76	51
Aelodau gohiriedig	295	7	52
Aelodau pensïynwyr	773	17	68
Cyfanswm	4,434	100	

(Mae'r ffigyrau ar gyfer ymrwymadau heb eu hariannu yn unig ac yn hepgor ymrwymadau pensïynwyr heb eu hariannu. Mae hyd yr ymrwymiad yn weithredol ar sail y prisiad ffurfiol diwethaf ar 31 Mawrth 2022).

Hanes y Cynllun

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaethau yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	(38,018)	(43,173)	(36,804)	(48,952)	(46,670)	(32,639)
Gwerth Teg Asedau yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	32,666	35,421	32,215	41,635	45,786	45,129
Gwarged / (diffyg) yn y cynllun :	(5,352)	(7,752)	(4,589)	(7,317)	(884)	12,490
Effaith IAS19/ IFRIC 14						(12,427)
Ased Newydd						63

Mae cyfanswm cyfraniadau gan yr Awdurdod, fel yr amcangyfrifir gan yr Actuari, am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2022 yn £708k. Mae'r Actuari yn amcangyfrif y bydd cost cyfraniadau'r cyflogwr am y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2023 yn £666k.

Nid oes gan y trefniadau Buddiannau Disgresiwn unrhyw asedau i ymdrin â'u rhwymedigaethau. Mae asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys y categorïau canlynol, fesul cyfran o'r cyfanswm ac asedau sy'n cael eu dal :

31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2023
(%)		(%)
68	Buddsoddiadau ecwiti	68
22	Buddsoddiadau dyled	23
9	Eiddo	9
1	Arian	1
100		100

Prif Gategorïau Asedau'r Cynllun fel Canran o Gyfanswm Asedau'r Cynllun

Mae'r actuari wedi darparu dadansoddiad manwl o asedau'r Gronfa yn unol â gofynion IAS19. Mae'r dadansoddiad hwn yn gwahaniaethu rhwng natur a risg yr asedau hynny ac yn eu torri i lawr ymhellach i'r rheiny sydd â dyfynbris mewn marchnad actif, a'r rheiny nad oes ganddynt. Tybir bod rhaniad asedau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar yr un gyfran â dyraniad asedau'r Gronfa fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2022. Mae'r tabl isod yn dangos y rhaniad. Mae'r actuari yn amcangyfrif bod gwerth bid asedau'r Gronfa yn £45,129k ar 31 Mawrth 2023, yn seliedig ar wybodaeth a ddarparwyd gan yr Awdurdod Gweinyddol a chan roi ystyriaeth i enillion mynegai lle bo hynny'n briodol.

Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr

Mae gwerth yr asedau isod ar sail gwerth bid yn unol â gofynion IAS19.

Categori Ased	31 Mawrth 2023				31 Mawrth 2022			
	Prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Cyf.	%	Prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Cyf.	%
	(£'000)	(£'000)	(£'000)		(£'000)	(£'000)	(£'000)	
Ernesau Ecwiti :								
Defnyddiwr	0	0	0	0	0	0	0	0
Cynhyrchu	0	0	0	0	0	0	0	0
Ynni a gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	0
Sefydliadau ariannol	0	0	0	0	0	0	0	0
Iechyd a Gofal	0	0	0	0	0	0	0	0
Technoleg	0	0	0	0	0	0	0	0
Gwybodaeth	0	0	0	0	0	0	0	0
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ernesau Dyled								
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ecwiti Preifat								
Y cyfan	0	2,841.10	2,841.10	6	0	2,617.90	2,617.90	6
Eiddo Diriaethol :								
Eiddo y DU	0	3,719.3	3,719.3	9	0	4,165.2	4,165.2	9
Eiddo Tramor	0	0	0	0	0	0	0	0
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Unedol :								
Ecwiti	0	28,094.3	28,094.3	64	0	28,549.6	28,549.6	62
Bondiau	0	0	0	0	0	0	0	0
Is-adeiladwaith	0	1,281.3	1,281.3	2	0	1,112.0	1,112.0	2
Eraill	0	9,052.2	9,052.2	20	0	9,101.3	9,101.3	20
Arian a Chywerthoedd Arian :								
Y cyfan	140.8	0	140.8	0	240.0	0	240.0	1
Cyfanswm	141	44,988	45,129	100	240.0	45,546	45,786	100

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoledd, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Awdurdod wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2022.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	2022/23	2021/22
Graddfa dychweliad disgwylidig tymor hir ar asedau yn y cynllun :	4.75%	2.7%
Rhagdybiaethau Marwoledd :		
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr presennol :		
Dynion	21.5 blynedd	21.5 blynedd
Merched	23.9 blynedd	23.9 blynedd
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr y dyfodol :		
Dynion	22.0 blynedd	22.7 blynedd
• Merched	25.8 blynedd	25.9 blynedd
• Graddfa chwyddiant (CPI)	2.95%	2.9%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	3.45%	3.2%
• Graddfa cynnydd mewn pensiynau	2.95%	2.9%
• Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	4.95%	2.0%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad	65% cyn gwasanaeth 1/4/2014 a 65% ôl gwasanaeth 1/4/2014.	50% cyn gwasanaeth 1/4/2008 a 75% ôl gwasanaeth 1/4/2008.

Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaethau buddion diffniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actwaraidd sydd wedi'u nodi yn y tabl uchod. Er mwyn meintioli effaith unrhyw newid yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir, mae'r actwari wedi cyfrifo a chymharu gwerth ymrwymadau'r cynllun fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2023 ar seiliau amrywiol. Mae'r dull a ddefnyddiwyd yn gyson â'r dull a fabwysiadwyd i gael y ffigyrau IAS19 a ddarperir yn y nodyn hwn.

Er mwy meintioli'r ansicrwydd ynghylch disgwyliad hyd oes, mae'r actiwari wedi cyfrifo'r gwahaniaeth yn y gost i'r Awdurdod pe bai cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes. Yn nhermau sensitifrwydd, caiff hyn ei dybio i fod yn gynnydd o thua 3%-5% yn y gost o fudd-daliadau. Yn ymarferol bydd gwir gost cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn ddibynnol ar strwythr y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau mewn cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn). Mae'r ffigyrau yn y tabl isod wedi deillio'n seiliedig ar broffil aelodaeth yr Awdurdod fel yr oedd ar 31 Mawrth 2022, dyddiad y prisiad actwaraidd diweddaraf. Mae'r dull a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd a ddangosir isod yn gyson â'r dull a ddefnyddiwyd y flwyddyn cynt.

Effaith ar Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir yn y Cynllun		
Newid tybiaeth	Brasamcan cynnydd i'r Cyflogwr	Brasamcan swm ariannol
	31 Mawrth 2023	31 Mawrth 2023
	(%)	(£'000)
Lleihad 0.1% i'r gwir gyfradd disgownt	2	615
Cynnydd disgwyliad oes o 1 blwyddyn	4	1,306
Cynnydd 0.1% i'r cyfradd codiad cyflog	0	91
Cynnydd 0.1% i'r cyfradd codiad pensiwn	2	532

Rhagolwg Cost Buddion a Ddiffinnir am y cyfnod i 31 Mawrth 2023

	Asedau	Ymrwymadau	(ymrwymiad) / ased Net	
	£'000	£'000	£'000	% of pay
Rhagolwg Cost Gwasanaeth Cyfredol*	0	720	(720)	(18.8%)
Cost Gwasanaeth Hanesyddol yn cynnwys cwtogiadau	0	0	0	0
Effaith setliadau	0	0	0	0
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	720	(720)	(18.8%)
Incwm llog ar asedau'r cynllun	2,141	0	2,141	56.0%
Cost llog ar yr ymrwymiad budd a ddiffinnir	0	1,548	(1,548)	(40.5%)
Cyfanswm Cost Net Llog	2,141	1,548	593	(15.5%)
Cyfanswm wedi ei gynnwys yn yr elw a cholledion	2,141	2,268	(127)	(3.3%)

* Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans am dreuliau gweinyddol megis 0.5% o'r gyflogres. Mae'r gwerth ariannol yn seliedig ar amcan gwerth y gyflogres o £3,822k.

Gosodir y cyfraniadau a delir gan y Cyflogwr gan Actiwari y Gronfa bob tair blynedd ar adeg prisiad actwiariol y Gronfa (yr un mwyaf diweddar ar 31 Mawrth 2022), neu ar unrhyw adeg arall yn unol â chyfarwyddid yr Awdurdod sy'n gweinyddu'r Gronfa.

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2023 dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn cynnwys y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llifoedd Arian Parod, a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y polisiâu cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd yn y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022-23.

Yn fy marn i, ym mhob ffordd berthnasol, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar 31 Mawrth 2023 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwnnw; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd yn y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022-23.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (Y DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Endidau'r Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Caiff fy nghyfrifoldebau dan y safonau hynny eu disgrifio ymhellach yn yr adran o'm hadroddiad sy'n nodi cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol.

Mae fy staff a minnau'n annibynnol ar Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod defnyddio'r sail gyfrifyddu busnes gweithredol i baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i gyflawni, nid wyf wedi adnabod unrhyw ansicrwydd perthnasol mewn perthynas â digwyddiadau neu amodau a all, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri i barhau i fabwysiadu'r sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Caiff fy nghyfrifoldebau i a chyfrifoldebau'r swyddog cyllid cyfrifol mewn perthynas â busnes gweithredol eu disgrifio yn yr adrannau perthnasol o'r adroddiad hwn.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad i fel archwilydd ar y rhain. Y Swyddog Cyllid Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall a, heblaw i'r graddau a nodir yn benodol fel arall yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar yr wybodaeth arall honno.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn berthnasol anghyson â'r datganiadau ariannol neu wybodaeth a gafwyd wrth gyflawni'r archwiliad, neu'n ymddangos fel arall fel pe bai wedi cael ei chamddatgan yn berthnasol. Os wyf yn canfod anghysonderau perthnasol o'r fath neu wybodaeth berthnasol o'r fath sy'n ymddangos fel pe bai wedi cael ei chamddatgan, mae'n ofynnol i mi benderfynu a yw hyn yn achosi camddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i wneud, os wyf yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi'i chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol i mi nodi'r ffaith honno.

Nid oes unrhyw beth gennyf i'w nodi yn hyn o beth.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022-23.
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r canllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth am Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nid wyf wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol, neu ni chafwyd ffurflenni sy'n ddigonol ar gyfer fy archwiliad o ganghennau nad ymwelodd fy nhîm â hwy; neu
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu.

Cyfrifoldebau'r swyddog cyllid cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel a esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon [a nodir ar dudalen 10], y swyddog cyllid cyfrifol sy'n gyfrifol am:

- baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg ac sy'n cydymffurfio ag arferion priodol;
- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- pa bynnag reolaethau mewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog cyllid cyfrifol i allu paratoi datganiadau cyfrifon heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall;
- asesu gallu Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni bai bod y swyddog cyllid cyfrifol yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhai heb unrhyw gamddatganiad perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU wastad yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid yn rhesymol ddisgwyl iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae afreolaidd-dra, gan gynnwys twyll, yn golygu achosion o ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau. Rwy'n dylunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a nodir uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn perthynas ag afreolaidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr, archwilio mewnol a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennaeth ategol mewn perthynas â pholisïau a gweithdrefnau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri sy'n ymwneud ag:
 - adnabod, gwerthuso a chydymffurfio â deddfau a rheoliadau a pha un a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i'r risgiau o dwyll a pha un a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig; a hefyd
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau.
- Ystyried fel tîm archwilio sut a ble allai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyll. Fel rhan o'r drafodaeth hon, canfûm botensial ar gyfer twyll yn y maes canlynol: cofnodi dyddlyfrau anarferol;
- Cael dealltwriaeth am y fframwaith awdurdod sydd gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gweithredu oddi mewn iddynt, gan ganolbwyntio ar y deddfau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri.

- Cael dealltwriaeth am berthnasoedd partion cysylltiedig.

Yn ychwanegol at yr uchod, roedd fy ngweithdrefnau i ymateb i risgiau a ganfuwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol a phrofi yn erbyn dogfennaeth ategol i asesu cydymffurfiaeth â deddfau a rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, yr Awdurdod ac ymgynghorwyr cyfreithiol ynghylch ymglyfreithiad a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrthwneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion dyddlyfr ac addasiadau eraill; asesu a yw'r dyfarniadau a wnaed wrth lunio amcangyfrifon cyfrifyddu'n rhoi arwydd o wyrddedd bosibl; a gwerthuso'r rhesymeg fusnes dros unrhyw drafodion arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i gwrs arferol busnes.

Fe wnes i hefyd gyfleu deddfau a rheoliadau dynodedig perthnasol a risgiau posibl o dwyll i holl aelodau'r tîm archwilio ac aros yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Effeithir ar y graddau y mae fy ngweithdrefnau'n gallu canfod afreolaidd-dra, gan gynnwys twyll, gan yr anhawster cynhenid o ran canfod afreolaidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, a natur, amseriad a hyd a lled y gweithdrefnau archwilio a gyflawnwyd.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Cyfrifoldebau eraill yr archwilydd

Rwy'n cyfathrebu gyda'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch, ymhlith materion eraill, cwmipas ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio arwyddocaol, gan gynnwys unrhyw ddiffygion arwyddocaol mewn rheolaeth fewnol yr wyf yn eu hadnabod yn ystod fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Yr wyf yn tystio fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
2 Mai 2025

1 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd, CF10 4BZ

Cynnal a chadw a chywirdeb gwefan yr Awdurdod:

Cyfrifoldeb yr Awdurdod yw hygyrddedd gwefan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a'r gwaith o gynnal y wefan honno; nid yw'r gwaith a gyflawnir gan archwilydwr yn cynnwys ystyriaeth o'r materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw'r archwilydwr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a allai fod wedi cael eu cyflwyno i'r datganiadau ariannol ers eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-23

Mae'r datganiad hwn yn diwallu'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol
yn unol â Rheoliad 4 o
Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 (fel y'i diwygiwyd yn 2010)

Cyflwyniad

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau'n cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, ac yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn ddarostyngedig i Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar yr Awdurdod i bennu Amcanion Lles sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at gyflawni'r 7 Nodau Lles fel y nodir yn y Ddeddf, sef:

- Cymru lewyrchus
- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Ar ben hynny, mae'n rhaid i Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri gyflawni ei ddyletswyddau yn unol ag 'egwyddor cynaliadwyedd statudol', sy'n golygu bod yn rhaid i'r Awdurdod weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau eang hyn, mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, hwyluso gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg a rheolaeth ariannol ddigonol ac effeithiol.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi cymeradwyo a mabwysiadu cod llywodraethu corfforaethol, sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA / Solace "Delivering Good Governance in Local Government". Mae'r datganiad hwn yn esbonio sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r cod a hefyd yn cwrdd â gofynion rheoliad 5(2) o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad rheolaeth fewnol.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol wedi'i adolygu a'i ddiweddarau, fel rhan o adolygiad mwy ar drefniadau llywodraethu'r Awdurdod yn 2021/22. Mabwysiadwyd y Cod Llywodraethu Corfforaethol newydd yn ffurfiol gan yr Awdurdod ym mis Ebrill 2022.

Pwrrpas y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd hynny sy'n cyfeirio ac yn rheoli'r awdurdod, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu ag, ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith hwnnw ac mae wedi'i ddylunio i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'n gyfan gwbl y risg o fethiant i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion; gall felly ond darparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sy'n adnabod ac yn blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, i werthuso'r tebygolrwydd i'r risgiau hynny gael eu gwireddu a'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys saith egwyddor i lywodraethu'n dda:

- **Egwyddor 1:** Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf tuag at werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith
- **Egwyddor 2:** Sicrhau ein bod yn agored ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid trwy gyfrwng dull cynhwysfawr
- **Egwyddor 3:** Diffinio canlyniadau yn nhermau'r manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
- **Egwyddor 4:** Penderfynu ar ymyriadau angenrheidiol i wneud y gorau o gyflawni'r canlyniadau a fwriedir
- **Egwyddor 5:** Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo
- **Egwyddor 6:** Rheoli risgiau a pherfformiad trwy gyfrwng rheolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref
- **Egwyddor 7:** Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn datblygu ac yn gweithredu ei gynllunio corfforaethol strategol trwy fabwysiadu:

- Cynllun Eryri (Cynllun Rheolaeth y Parc Cenedlaethol);
- Cynllun Datblygu Lleol Eryri;
- Datganiad Llesiant ac Amcanion Llesiant; a
- Rhaglen Waith Corfforaethol.

Mae'r 4 dogfen yma yn cynrychioli conglfaen gwaith yr Awdurdod wrth gyflawni ei brif bwrpasau, fel y diffinnir yn Ddeddf yr Amgylchedd 1995 ac wrth weithredu ei weledigaeth.

Strwythur Llywodraethu

Mae strwythur llywodraethu'r Awdurdod yn cynnwys 4 prif bwyllgor:

- Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri gyda 18 o Aelodau a benodwyd, ac yn ystod 2022/23 cynhaliwyd 5 cyfarfod.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau 3 gwaith yn ystod 2022/23. Fel rhan o'i gylch gwaith mae'n ymgymryd â swyddogaethau pwyllgor archwilio yn unol â gofynion CIPFA.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad 7 gwaith yn ystod 2022/23. Mae'r pwyllgor yn gyfrifol am gyflawni swyddogaethau cynllunio statudol yr Awdurdod.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Safonau'r Awdurdod dwywaith yn ystod 2022/23. Mae aelodaeth y pwyllgor, sydd gyda gylch gwaith i hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan Aelodau, yn cynnwys 3 Aelod o'r Awdurdod a 3 aelod annibynnol.

Mae'r Rheolau Sefydlog yr Awdurdod (a gyhoeddwyd ar y wefan) yn rhoi disgrifiad manwl o'r trefniadau ar gyfer pob pwyllgor. Ar gyfer pob pwyllgor, mae'r rhaglen, cofnodion ac adroddiadau cysylltiedig â phapurau cefndir i gyd yn cael eu cyhoeddi ar wefan yr Awdurdod.

Tîm Rheoli

Mae strwythur rheoli'r Awdurdod yn cynnwys y Prif Weithredwr (sydd hefyd yn 'Swyddog y Parc Cenedlaethol' ac yn Bennaeth y Gwasanaeth Taledig) a dau Gyfarwyddwr. Mae Tîm Rheoli'r Awdurdod yn cyfarfod bob pythefnos, gyda'r Pennaeth Cyllid a Phennaeth Adnoddau Dynol yn mynychu.

Safonau

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu Cod Ymddygiad i Aelodau, sy'n cynnwys adran sy'n cyfeirio'n benodol at fuddiannau a Chofrestr Buddiannau Aelodau. Y Cod Ymddygiad i staff yw'r cod ymddygiad safonol cenedlaethol ar gyfer cyflogeion awdurdodau cyhoeddus.

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu'r polisïau a gweithdrefnau canlynol ar gyfer cynnal safonau uchel o ymddygiad ar gyfer staff ac Aelodau, ac i sicrhau atebolrwydd tuag at y cyhoedd:

- Y Drefn Gwyno – wedi'i sefydlu ar fodel drefn cwynion ymarfer da gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru;

- Polisi Seinio Rhybudd - i alluogi staff i leisio pryderon difrifol yn hyderus gyda'r sicrwydd o wybod y ceir eu hymchwilio yn drwyadl ac mewn ffordd deg, heb ofni dial;
- Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth - yn cynnwys mesurau sydd wedi'u cynllunio i rwystro unrhyw weithred o dwyll neu lygredigaeth, a pha gamau y dylid eu cymryd petai rywbeth o'r fath yn digwydd; ac y
- Cynllun Dirprwyo - yn amlinellu sut mae swyddogaethau'r Awdurdod llawn yn cael eu cyflawni trwy ddirprwyo i'w bwyllgorau a'i is-bwyllgorau

Rheoli Risg

Mae Polisi a Strategaeth Rheoli Risg wedi'i sefydlu. Caiff y broses o adnabod risgiau ei chydlyn gan y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer, gyda mewnbwn gan y Tîm Rheoli a'r Penaeithiaid Gwasanaeth. Mae'r Gofrestr Risg a'r mesurau lliniaru yn cael eu hadolygu a'i ddiweddarau'n chwarterol.

Archwiliad Mewnol

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system o drefniadau rheolaeth a llywodraethu mewnol yn cael ei lywio gan waith yr Archwilywyr Mewnol, a gynhaliwyd gan Gyngor Gwynedd. Darperir y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn unol â Chod Ymarfer CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol yn y DU. Mae'r Rheolwr Archwilio Mewnol yn paratoi adroddiad blynyddol sy'n crynhoi canlyniadau gwaith archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn.

Archwiliad Allanol

Archwilio Cymru sy'n gweithredu fel archwilydd allanol i'r Awdurdod, ac felly sy'n adrodd ar reolaeth ariannol a pherfformiad yr Awdurdod. Yn ogystal, mae Archwilio Cymru yn rhoi barn ar ddigonolrwydd y gwaith archwilio mewnol.

Swyddog Monitro

Mae'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol wedi'i enwebu fel Swyddog Monitro. Mae gan y Swyddog Monitro'r ddyletswydd benodol i sicrhau bod Aelodau a benodwyd a Swyddogion yr Awdurdod yn cynnal y safon uchaf o ymddygiad ym mhopeth a wnânt. Mae'r Swyddog Monitro yn cynghori ar drefn gyfansoddiadol a chyfreithlondeb gweithredoedd yr Awdurdod.

Rheolaeth Ariannol

Mae trefniadau rheolaeth ariannol yr Awdurdod yn cydymffurfio â gofynion llywodraethu Datganiad CIPFA ar Rôl y Prif Swyddog Cyllid mewn Llywodraeth Leol (2016). Y Prif Swyddog Cyllid (sydd yn Brif Swyddog Cyllid Cyngor Gwynedd) yw'r swyddog sydd â chyfrifoldebau o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

Materion Llywodraethu Arwyddocaol a Chamau a Gymerwyd yn ystod y Flwyddyn

Mae'r Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gosod dyletswydd craidd ar yr Awdurdod i osod amcanion lleisiant sy'n maximeiddio ein cyfraniad at gyflawni'r 7 nodau lleisiant a osodwyd yn y Ddeddf. Dylai amcanion lleisiant yr Awdurdod fod yn amcanion ar gyfer newid yn y tymor hir.

Mae Datganiad Lleisiant yr Awdurdod ar gyfer 2021-26 yn gosod allan Amcanion Lleisiant sy'n disgrifio sut y byddant yn helpu'r Awdurdod i gyflawni'r saith nod lleisiant ar gyfer Cymru.

Mae'r Amcanion Lleisiant yn canolbwyntio ar dri maes gwaith allweddol - Amgylcheddau Cydnerth, Cymunedau Cydnerth a Ffyrdd Cydnerth o Weithio - ac maent wedi'u halinio â phump is-thema i roi ffocws, fel yr amlinellir islaw.

Amgylcheddau Cydnerth

1. Gwellu rheolaeth hamdden ag unrhyw effeithiau negyddol hamdden.
2. Ymateb i heriau newid yn yr hinsawdd.
3. Gwellu rheolaeth a'r dealltwriaeth o'n treftadaeth ddiwylliannol.
4. Mynd i'r afael â heriau a chyfleoedd senarios rheoli tir ar ôl Brexit.
5. Mynd i'r afael â'r dirywiad mewn natur.

Cymunedau Cydnerth

1. Cynnal a chynyddu ansawdd bywyd preswylwyr.
2. Cefnogi pobl ifanc.
3. Hyrwyddo twristiaeth gynaliadwy i ychwanegu gwerth i gymunedau lleol.
4. Hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg yn weithredol.
5. Datblygu economi leol sy'n cefnogi dynodiad a rheolaeth Eryri fel Parc Cenedlaethol.

Ffyrdd Cydnerth o Weithio

1. Datblygu gweithlu medrus.
2. Datblygu a hyrwyddo arfer gorau.
3. Gweithio'n effeithiol mewn partneriaeth.
4. Moderneiddio trefniadau llywodraethu.
5. Cynnal a gwellu dealltwriaeth a chefnogaeth cymunedau lleol tuag at waith y Parc Cenedlaethol.

Bydd angen gweithredu i gwrdd â'n nodau lleisiant mewn modd cynaliadwy. Mae datblygu cynaliadwy yn golygu pum gofyniad allweddol, sef:

1. Tymor Hir - pwysigrwydd cydbwysu anghenion tymor byr gyda'r angen i ddiogelu'r gallu i gwrdd ag anghenion tymor hir, yn enwedig lle mae'r pethau a wneir i gwrdd ag anghenion tymor byr yn gallu cael effeithiau tymor hir niweidiol.
2. Integreiddio - sut y gall ein nodau lleisiant effeithio ar bob un o'r nodau lleisiant, sut y gall y nodau lleisiant effeithio ar ei gilydd neu ar nodau lleisiant cyrff cyhoeddus eraill, yn enwedig lle y gallai camau a gymerwyd gennym i gyfrannu at gwrdd ag un amcan fod yn niweidiol o ran cwrdd ag un arall.

3. Cynnwys - pwysigrwydd cynnwys pobl eraill sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, ac i sicrhau bod yr unigolion hynny yn adlewyrchu amrywiaeth poblogaeth Cymru neu ardal ddaearyddol yr Awdurdod.
4. Cydweithio - Gallai gweithredu ar y cyd ag unrhyw unigolyn (neu'r modd y mae gwahanol rannau o'r Awdurdod yn gweithredu gyda'i gilydd) gynorthwyo'r Awdurdod i gyflawni ei nodau llesiant, neu gynorthwyo corff arall i gyflawni ei amcanion.
5. Atal - i ystyried sut y gall defnyddio adnoddau i atal problemau rhag digwydd, neu waethygu, gyfrannu at gwrdd â nodau llesiant yr Awdurdod, neu amcanion corff arall.

Cyflwynwyd y Rhaglen Waith Gorfforaethol ar gyfer 2022/23 i'w chymeradwyo fel dogfen waith gan yr Aelodau yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 15fed o Fehefin 2022. Mae'r Rhaglen yn gosod y prosiectau, cynlluniau a chamau gweithredu penodol yr ymgymerir â hwy er mwyn cyflawni Amcanion Llesiant a Blaenoriaethau Gwasanaeth yr Awdurdod.

Adroddwyd ar gynnydd y Rhaglen adrodd i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 30ain o Dachwedd. Disgwylir i'r adroddiad blynyddol llawn ar y Rhaglen Waith Corfforaethol gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Gorffennaf 2023.

Effeithiolrwydd y Fframwaith Llywodraethu

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyfrifol am gynnal, o leiaf unwaith y flwyddyn, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol yn cael ei lywio gan waith yr archwilwyr mewnol a'r rheolwr uwch o fewn yr Awdurdod, sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, a hefyd gan sylwadau a wnaed gan yr archwilwyr allanol ac asiantaethau adolygu ac arolygiaethau eraill. Mae'r adolygiad hwn yn seiliedig ar y saith egwyddor o'r Cod Llywodraethu Corfforaethol.

Egwyddor 1: Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf tuag at werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith

Cod Llywodraethu Corfforaethol	Cafodd llywodraethu ei graffu'n fanwl yn ystod 2021/22 gan Grŵp Tasg a Gorffen o Swyddogion ac Aelodau a sefydlwyd yn arbennig i'r diben hwn. Adolygwyd y Cod Llywodraethu Corfforaethol yn fanwl a'i ailddrafftio gan y Grŵp, i sicrhau ei fod yn parhau i fod yn gonglfaen ar gyfer llywodraethu effeithiol yn y dyfodol. Mabwysiadwyd y Cod Llywodraethu diwygiedig yn ffurfiol gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar y 27ain o Ebrill 2023.
Pwyllgor Safonau	Cyfarfu'r Pwyllgor Safonau ddwywaith yn ystod y flwyddyn. O fis Mai 2022 roedd cylch gwaith y Pwyllgor Safonau yn cynnwys dyletswydd statudol ychwanegol i baratoi adroddiad blynyddol i'r Awdurdod ar sut mae swyddogaethau'r pwyllgor wedi'u cyflawni a darparu trosolwg o faterion ymddygiad yn gyffredinol o fewn yr Awdurdod. Roedd y cyfarfod cyntaf a gynhaliwyd ar y 1af o Ebrill 2022 wedi'i neilltuo'n bennaf i gytuno ar yr Adroddiad Blynyddol, a gyflwynwyd yn ddiweddarach i'r Awdurdod yn ei Gyfarfod Cyffredinol Blynyddol a gynhaliwyd ar y 15fed o Fehefin 2002. Yn ail gyfarfod y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar yr 2il o Fedi 2022, ystyriwyd busnes arferol y Pwyllgor, a oedd yn cynnwys enwebu Aelodau ar gyfer y Panel Apeliadau Graddfa Statws Sengl, Caniatáu Goddefebau ac ystyried Adroddiad Monitro Cwynion Blynyddol yr Awdurdod yn ogystal ag Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.
Polisi Seinio Rhybudd	Yn ystod 2022/23, ni dderbyniwyd unrhyw adroddiadau ac ni chodwyd unrhyw bryderon mewn perthynas ag unrhyw Aelod neu Swyddog o'r Awdurdod o dan y Polisi Seinio Rhybudd.
Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth	Yn ystod 2022/23 ni dderbyniwyd unrhyw gwynion honedig o dwyll neu lygredigaeth mewn perthynas â unrhyw Aelod neu Swyddog o'r Awdurdod, ac ni adnabuwyd unrhyw feysydd sy'n peri pryder gan yr Archwilwyr Mewnol yn ystod eu gwaith archwilio.

Model Cod Ymddygiad	Yn ystod 2022/23, ni fu unrhyw newidiadau neu ddiwygiadau i'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol.
Cwynion – Swyddogion	Yn ystod 2022/23, derbyniodd yr Awdurdod gyfanswm o 7 cwyn ffurfiol. Cyfeiriwyd dwy o'r cwynion hyn yn ddiweddarach at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, a wrthododd ymchwilio ymhellach. Ni fu'r Awdurdod felly yn destun ymchwiliad ffurfiol gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yn ystod 2022/23.
Cwynion – Aelodau	Yn ystod 2022/23, ni dderbyniodd Swyddog Monitro'r Awdurdod unrhyw gwynion ffurfiol yn ymwneud â'r Aelodau, a ni chyflwynwyd unrhyw gwynion yn uniongyrchol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.
Rheolau Sefydlog	Adolygwyd Rheolau Sefydlog yr Awdurdod fel rhan o gylch gorchwyl y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu yn ystod 2021/22. Daeth yr adolygiad i'r casgliad bod yr Awdurdod yn parhau â'i strwythur pwyllgorau presennol ond y dylai'r Awdurdod yn y dyfodol ystyried newid sy'n rhoi'r hawl i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau wneud penderfyniadau terfynol ar adroddiadau ariannol ac adroddiadau eraill (oni bai bod angen cymeradwyaeth benodol gan yr Awdurdod).
Rheolau Sefydlog parthed Cytundebau	Cyflwynwyd fersiwn ddiwygiedig newydd o'r Rheolau Sefydlog yn ymwneud â Chontractau i'r Awdurdod i'w mabwysiadu yn ei gyfarfod ar yr 16eg o Dachwedd 2022. Mae'r adolygiad yn ymgorffori'r argymhellion a roddwyd gan Lywodraeth Cymru ac a dderbyniwyd yn flaenorol, ac yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r holl reoliadau newydd sy'n ymwneud ag ymadael â'r Undeb Ewropeaidd. Mae hefyd yn darparu sylfaen i'r Awdurdod ymgorffori ystyriaethau amgylcheddol yn ei bolisi caffael gwyrdd.

Cynllun Dirprwyo	Adolygwyd y Cynllun Dirprwyo fel rhan o gylch gorchwyl y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Llywodraethu yn ystod 2021/22. Daeth y Grŵp i'r casgliad bod y Cynllun Dirprwyo Swyddogion presennol yn parhau i fod yn addas i'r diben, ac felly ni wnaethpwyd unrhyw argymhelliad ar gyfer newidiadau.
Cofrestr Buddiant / Diddordebau Aelodau	Mae'r Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn rhoi gofyniad ar yr Awdurdod i gyhoeddi'r Gofrestr gyfredol o Ddiddordebau / Fuddiant Aelodau ar wefan yr Awdurdod. Mae'n gyfrifoldeb ar bob Aelod o'r Awdurdod i ddiweddarau eu cofnod buddion/diddordebau ac i adrodd ar unrhyw newidiadau mewn modd amserol. Serch hynny, mae'r Swyddog Gwasanaethau Aelodau yn anfon copi o'u cofnod cyfredol i bob Aelod ar ôl bob Cyfarfod Blynyddol o'r Awdurdod, ac yn gofyn iddynt eu hadolygu a'i diweddarau os yn berthnasol.

Egwyddor 2: Sicrhau ein bod yn agored ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid trwy gyfrwng dull cynhwysfawr

Cynllun Cydraddoldeb Strategol	Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 30ain o Dachwedd 2021. Adroddwyd ar gynnydd yr Awdurdod gyda'i gynllun gweithredu o ran cyrraedd ei Amcanion Cydraddoldeb, ynghyd â'r Asesiadau Effaith Cydraddoldeb yr ymgwymerwyd â hwy yn ystod y flwyddyn, data monitro cyflog cyfartal a data cydraddoldeb staff.
Ymgynghori Uniongyrchol	Yn ystod 2022/23 parhaodd yr Awdurdod i ymgysylltu â chymunedau a rhanddeiliaid lleol trwy amrywiaeth o ddulliau, o ymgynghoriadau ysgrifenedig traddodiadol a holiaduron ar-lein i weminarau, cyfarfodydd ar-lein yn ogystal â chyfarfodydd wyneb yn wyneb, gweithdai a chymorthfeydd ymgynghori.

	Gan fod yr holl gyfyngiadau Covid-19 sy'n weddill wedi'u dileu yn ystod y flwyddyn, mae mwy o hyblygrwydd yn y nifer a'r mathau o ddulliau ymgynghori ac ymgysylltu bellach ar gael i'r Awdurdod. Mae hyn yn ein galluogi i gyrraedd mwy o bobl drwy ddarparu ffyrdd mwy hygyrch o ymgysylltu. Mae cyfarfodydd hybrid a digwyddiadau ymgynghori yn arbennig o boblogaidd, gan eu bod yn caniatáu mynediad i bobl y mae'n well ganddynt ymgysylltu wyneb yn wyneb yn ogystal â phobl y mae'n well ganddynt ymgysylltu ar-lein neu sy'n ei chael hi'n fwy ymarferol i fynychu trwy'r cyfrwng hwn. Mae'r dechnoleg sy'n galluogi hyn yn dal yn newydd iawn i'r Awdurdod ac i rai aelodau o'r cyhoedd. Fodd bynnag, gydag ymarfer a mwy o ddefnydd, bydd profiadau'n gwella dros amser.
Strategaeth Cyfathrebu a Ymgysylltu	Mae cyfathrebu ac ymgysylltu yn elfen hanfodol ym mhopeth y mae'r Awdurdod yn ei wneud. Mae hefyd yn faes lle mae yna wastad lle i wella, ac mae strategaeth yr Awdurdod yn adlewyrchu hyn. Mae datblygiadau technolegol cyflym a'r twf parhaus mewn llwyfannau cyfryngau cymdeithasol a lefelau cyfranogi yn golygu bod angen i'r Awdurdod ganolbwyntio'n llawn ar gyfathrebu'n effeithiol trwy'r sianeli cywir ar yr adeg iawn gydag ystod eang o gynulleidfaoedd. Cyflwynwyd yr ail adroddiad blynyddol ar y strategaeth i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 22ain o Fawrth 2023. Roedd yr adroddiad yn cynnwys data ar gyfer y dangosyddion perfformiad a nodir yn y strategaeth. Wrth ystyried yr adroddiad blynyddol cafwyd trafodaethau ynghylch dyfodol cyfryngau cymdeithasol a sut y bu i'r Awdurdod elwa yn ystod y cyfyngiadau symud yn arbennig, trwy gyfathrebu effeithlon. Cadarnhawyd bod sianeli cyfryngau cymdeithasol yn parhau i fod â rôl bwysig o ran ymgysylltu a chyfathrebu ar fesurau trafnidiaeth gynaliadwy sydd ar waith o amgylch Yr Wyddfa ac ati. Fodd bynnag, cadarnhawyd bod staff yn symud i ffwrdd o blatfform TikTok, ar ôl i bryderon diogelwch gael eu hamlygu yn ddiweddar gan Lywodraeth y DU.
Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth a Rheoliadau	Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Cynllun Cyhoeddi Enghreifftiol y Comisiynydd Gwybodaeth ac wedi cyhoeddi canllaw ar wybodaeth, ac mae'r ddau ohonynt ar gael ar y wefan.

Gwybodaeth Amgylcheddol	Yn ystod 2022, derbyniwyd 30 o geisiadau, ac o'r rhain fe dderbyniodd 21 yr holl wybodaeth y gofynnwyd amdani (70%). O'r 9 cais arall, cafodd 3 eu gwrthod neu eu gwrthod yn rhannol oherwydd nad oedd y wybodaeth y gofynnwyd amdani yn bodoli neu nid oedd yr awdurdod yn cadw'r wybodaeth, gwrthodwyd 2 gais yn rhannol gan fod y wybodaeth y gofynnwyd amdani yn datgelu pwy yw aelodau o'r cyhoedd sy'n adrodd am achosion posibl o dor-rheolaeth cynllunio, gwrthodwyd 1 cais yn rhannol gan ei fod yn cynnwys data personol trydydd parti, gwrthodwyd 1 cais yn rhannol gan ei fod yn cynnwys gwybodaeth a ddosbarthwyd yn fasnachol sensitif, a gwrthodwyd 1 cais yn rhannol gan ei fod ar gyfer ymateb yr Awdurdod i gais am gyngor cyn-cyflwyno cais cynllunio, nad oedd wedi arwain at gais cynllunio. Mae'n bolisi gan yr Awdurdod i gadw'r rhain yn gyfrinachol hyd nes y cyflwynir cais cynllunio, ac yn unol â hynny mae'n cael ei ddosbarthu fel eithriedig o dan Reoliad 12(5)(f) o Reoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004. Cafodd yr Awdurdod ei herio ar hyn yn flaenorol yn 2020, a chadarnhaodd y Comisiynydd Gwybodaeth benderfyniad yr Awdurdod. Ni chyflwynwyd unrhyw gwynion yn ystod y flwyddyn i'r Comisiynydd Gwybodaeth ynghylch unrhyw gais am wybodaeth.
Rhaglenni Pwyllgorau ac Adroddiadau Cysylltiedig	Mae rhaglenni ac adroddiadau cysylltiedig Pwyllgorau'r Awdurdod yn cael eu cyhoeddi ar y wefan o leiaf 3 diwrnod gwaith clir cyn bob cyfarfod. Mae archif o raglenni a dogfennau cysylltiedig o bwyllgorau'r gorffennol hefyd ar gael ar y wefan.

Egwyddor 3: Diffinio canlyniadau yn nhermau'r manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

Cynllun Partneriaeth Yr Wyddfa	Er na chyflwynwyd adroddiad diweddar ffurfiol ar Gynllun Yr Wyddfa i'r Aelodau yn ystod 2022, cyhoeddwyd tri chylchlythyr yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am waith y Bartneriaeth a chafwyd trafodaeth ar yr elfen parcio a thrafnidiaeth yng Ngweithgor Aelodau Hydref 2022. Ers lansio'r Cynllun yn 2018 mae llawer o'r prosiectau cychwynnol wedi'u cwblhau ac mae'r Bartneriaeth yn bwriadu adolygu'r Cynllun yn ystod 2024 gyda lansiad fersiwn diwygiedig – pum mlynedd ers creu'r Cynllun gwreiddiol. Mae enghreifftiau o'r prosiectau sydd wedi'u cwblhau yn cynnwys: Ap Teithiau Cerdded Llwybrau'r Wyddfa; Rhaglen Llysghenhadon Ar-lein; safle bws a bwrdd gwybodaeth Nant Peris; Creu a gweithredu Cynllun Cyfathrebu; Gwell dehongliad o ranbarth Yr Wyddfa; a Phrosiect sbwriel. Un o flaenoriaethau'r Cynllun yw gweithredu Strategaeth Parcio a Thrafnidiaeth Yr Wyddfa ac Ogwen. Mae llawer o'r elfennau cychwynnol wedi'u rhoi ar waith gyda chymorth Trafnidiaeth Cymru, ac mae'r gwaith ar yr elfen hollbwysig hon yn mynd rhagddo'n gyflym. Ym mis Hydref 2022, penododd yr Awdurdod Swyddog Yr Wyddfa Ddi-blastig am 2 flynedd. Mae'r prosiect uchelgeisiol hwn yn cychwyn ar 'Llwybr Di-blastig' ynghyd ag ymwelwyr, busnesau ac ysgolion, a dysgu oddi wrth ein gilydd i warchod y mynydd. Y nod yw lleihau faint o blastig untro sy'n cael eu gwerthu, eu defnyddio a'u taflu ar fynydd prysuraf Cymru ac o'i amgylch. Y gobaith yw dileu pob plastig diangen o'r llif gwastraff yn y dyfodol. Bydd yr hyn a ddysgir o'r peilot hwn yn cael ei ddefnyddio i roi prosiectau tebyg ar waith ar draws ardal y Parc Cenedlaethol.
Cynllun Eryri (Cynllun Partneriaeth Parc Cenedlaethol Eryri)	Mabwysiadwyd Cynllun Eryri gan Awdurdod y Parc Cenedlaethol fel ei Gynllun Rheoli (Partneriaeth) statudol ym mis Hydref 2020 ac fe'i lansiwyd yn swyddogol ym mis Tachwedd 2020. Mae'r ail adroddiad cynnydd blynyddol sy'n casglu mewnbwn gan yr holl Bartneriaid o fis Tachwedd 2021 hyd at ddiwedd 2022 ar ffurf drafft ar hyn o bryd.

	Parhaodd 2021-22 i fod yn heriol i bob Partner. Amlygodd cyfnodau clo pandemig Covid-19 faterion newydd, yn ogystal â chyflymu ffyrdd arloesol o weithio. Serch hynny, trwy gasglu gwybodaeth ar gyfer yr adroddiad blynyddol, mae'n amlwg bod enghreifftiau rhagorol o waith sy'n cael ei ddatblygu tuag at nodau Cynllun Eryri yn bodoli ar draws y rhanbarth. Yn ei ail flwyddyn weithredol, mae cynnydd sylweddol wedi ei wneud ar Gynllun Gweithredu Cynllun Eryri. Ar hyn o bryd nid oes unrhyw Ganlyniadau sydd wedi'u hasesu fel rhai Heb eu symud ymlaen a/neu mewn perygl. Mae'n deg casglu felly bod cynnydd wedi'i gyflawni ym mhob maes o Gynllun Gweithredu Cynllun Eryri yn y flwyddyn o 2021-22. Bydd yr Adroddiad Blynyddol drafft ar gyfer 2022 yn cael ei drafod yng nghyfarfod Fforwm Eryri ar 16eg Mai 2023 a'r gobaith yw y caiff ei gyflwyno i aelodau'r Awdurdod yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol ar 14eg Mehefin 2023 i'w fabwysiadu.
Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031	Mabwysiadwyd Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031 (CDLI) diwygiedig ar y 6ed o Chwefror 2019. Cyflwynwyd yr ail Adroddiad Monitro Blynyddol (AMB) i'r Pwyllgor Cynllunio a Mynediad ar yr 19eg o Hydref 2022, ac roedd yn cwmpasu'r cyfnod Ebrill 2021 hyd at ddiwedd mis Mawrth 2022. Cyflwynir yr AMB i Lywodraeth Cymru erbyn 31ain o Hydref bob blwyddyn. Yn ogystal â chymeradwyo Adroddiad Monitro Blynyddol 2021-22, cymeradwyodd y Pwyllgor yr angen i gynnal adolygiad o Gynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031 mabwysiedig o ganlyniad i dystiolaeth yr Adroddiad Monitro Blynyddol, newidiadau cyd-destunol cenedlaethol a lleol sylweddol, a chyhoeddiad Cymru'r Dyfodol: Cynllun Cenedlaethol 2040 (y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol) ynghyd â newidiadau eraill mewn polisi cenedlaethol. Cadarnhawyd y camau nesaf ar gyfer cynnal adolygiad o Gynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031 mabwysiedig hefyd, trwy baratoi Adroddiad Adolygu ac adrodd ar y canfyddiadau i Lywodraeth Cymru.

Cynllun Strategol ar gyfer Economi Ymwelwyr Cynaliadwy	Yn ei gyfarfod ar yr 8fed o Chwefror 2023, mabwysiadodd yr Awdurdod y Cynllun Strategol ar gyfer Economi Ymwelwyr Cynaliadwy yng Ngwynedd ac Eryri (2035) yn ffurfiol. Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a Chyngor Gwynedd yw'r unig ddau awdurdod cyhoeddus yn y DU sydd â strategaeth o'r fath. Mae'r egwyddorion yn y Strategaeth wedi'u datblygu a'u derbyn trwy ymgynghori helaeth, a oedd yn cynnwys Aelodau'r Awdurdod. Ni all y Cynllun gael ei weithredu gan y ddau bartner yn unig, mae'n dibynnu ar Bartneriaeth eang a newydd er mwyn gwireddu'r weledigaeth. Un o'r camau cyntaf fydd sefydlu Partneriaeth Economi Ymwelwyr Cynaliadwy Gwynedd ac Eryri, a fydd yn dod â phartneriaid ynghyd am y tro cyntaf i drafod y dyfodol ar gyfer yr ardal yn ffurfiol.
Cynllun Corfforaethol 2021-22	Gan fod yr Awdurdod bellach wedi mabwysiadu Datganiad Llesiant sy'n cynnwys ei Amcanion Llesiant am gyfnod o bum mlynedd o 2021-26; ni fydd angen adolygiad blynyddol. Bydd y camau y cytunwyd arnynt yn y Rhaglen Waith Gorfforaethol yn awr yn ddigon i alluogi'r Awdurdod i asesu ei gynnydd o ran cyflawni'r Amcanion Llesiant ac felly ni fydd angen adroddiad Dangosyddion Perfformiad ar wahân. Mabwysiadwyd y Rhaglen Waith Gorfforaethol 2022/23 gan yr Awdurdod ar yr 15fed o Fehefin 2022. Rhoddwyd diweddariadau i'r aelodau ar y cynnydd a wnaed o ran cyflawni'r Amcanion Llesiant, a amlinellwyd yn Rhaglen Waith Gorfforaethol 2022/23. Adroddwyd ar gynnydd dau chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 30ain o Dachwedd 2022. Bydd adroddiad cynnydd y trydydd a'r pedwerydd chwarter yn cael ei gyflwyno i'w ystyried ym mis Gorffennaf 2023.

Egwyddor 4: Penderfynu ar ymyriadau angenrheidiol i wneud y gorau o gyflawni'r canlyniadau a fwriedir

Strategaeth y Gyllideb 2022/23	Cadarnhawyd cyllideb refeniw'r Awdurdod ar gyfer 2022/23 gan y Prif Swyddog Cyllid yn ei adroddiad i'r Awdurdod ar y 9fed o Chwefror 2022. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cadarnhau'r lefi ar awdurdodau cyfansoddol. Cyflwynwyd diweddariad i'r Gyllideb i'r Awdurdod ar y 16eg o Dachwedd 2022 ac i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 22ain o Fawrth 2023. Roedd yr adroddiad yn amlinellu'r sefyllfa refeniw rhagamcanol diwedd blwyddyn o falans gwariant net o £19,345 yn is na lefel y gyllideb. Er gwaethaf y gorwariant sylweddol mewn rhai meysydd gwasanaeth, mae tanwariant cyffredinol oherwydd swyddi heb eu llenwi yn ystod y flwyddyn wedi cyfrannu i leihau y gorwariant mewn meysydd gwasanaeth eraill. Yn ogystal, roedd y ddarpariaeth wreiddiol o 4% ar gyfer codiadau cyflog yn annigonol gan olygu bod angen £84k ychwanegol. Yn ystod 2021/22, dyfarnwyd dau hicyn o gynydd ar gyfer bob swydd o fewn yr Awdurdod ar wahân i'r Cyfarwyddwyr a'r Prif Weithredwr. Ers hynny mae'r Awdurdod wedi penderfynu dyfarnu cynnydd cyfatebol i swyddi'r Cyfarwyddwyr a fydd yn cael ei ddyddio o fis Ebrill 2022. Nid oes penderfyniad wedi'i wneud eto a ddylid dyfarnu cynnydd tebyg i swydd y Prif Weithredwr.
Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2023/24 – 2026/27	Yn ei gyfarfod ar yr 26ain o Ebrill 2023, cyflwynodd y Prif Weithredwr y Cynllun Ariannol Tymor Canolig diwygiedig ar gyfer 2023/24 – 2026/27 i'r Awdurdod, sy'n amlinellu ystod o sefyllfaoedd ariannol a all wynebu'r Awdurdod dros y pedair blynedd nesaf. Mae'r Cynllun yn amlinellu model o'r adnoddau ariannol sydd eu hangen ar yr Awdurdod ar gyfer y lefelau gwasanaeth y mae'n gobeithio eu darparu yn y tymor canolig. Cadarnhaodd y Cynllun fod y targedau incwm ar gyfer 2023/24 wedi eu cynnal ar yr un lefel â 2021/22 ac eithrio Plas Tan y Bwlch. Dywedwyd hefyd y bydd setliad craidd Grant y Parc Cenedlaethol yn aros ar yr un lefel dros y 3 blynedd nesaf, heb unrhyw ddarpariaeth ar gyfer chwyddiant.

	Mae'r Cynllun hefyd yn nodi bod y ffigwr chwyddiant cyffredinol wedi cynyddu o'i swm hanesyddol o £10,000 i £15,000 erbyn 2022/23, gyda chynnydd pellach i £30,000 yn y gyllideb wreiddiol ar gyfer 2023/24. Mae datblygiadau diweddar yn awgrymu y gallai effaith chwyddiant fod tua 10% ar gyfer 2023/24 cyn gostwng yn y blynyddoedd dilynol. Mae unrhyw arian ychwanegol a dderbynnir drwy grantiau penodol (heblaw grantiau craidd) yn dod â gwaith gweinyddol ychwanegol sy'n ymestyn adnoddau staff presennol. Felly, mae angen ystyried goblygiadau'r pwysau gwaith ychwanegol hwn ar rai o wasanaethau'r Awdurdod drwy werthuso gwerth y grantiau yn erbyn y gofynion staff ychwanegol.
Rheoli Perfformiad	Cafodd y mecanwaith ar gyfer adolygu perfformiad mewn perthynas â Datganiad Llesiant yr Awdurdod a'r Rhaglen Waith Gorfforaethol eu nodi'n ffurfiol yn 2021/22. Mae'n cadarnhau y bydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn craffu perfformiad ar y camau gweithredu a gynhwysir yn y Rhaglen Waith Gorfforaethol sy'n rhoi cipolwg ar gynnydd bob chwarter. Roedd yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2021/22 a gymeradwywyd i'w fabwysiadu a'i gyhoeddi gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar yr 12fed o Hydref 2022, yn adrodd ar gynnydd Blwyddyn 1 o ran cyflawni Amcanion Llesiant yr Awdurdod.

Egwyddor 5: Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo

Rol Disgrifiadau Aelodau	Mabwysiadwyd y disgrifiadau rôl ddiwygiedig ar gyfer Aelodau a'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd gan yr Awdurdod ar yr 27ain o Ebrill 2022. Gwnaethpwyd newidiadau i gryfhau pwyslais rôl aelodau wrth osod cyfeiriad strategol ac uchelgais ar gyfer yr Awdurdod, gan ddarparu cyflwyniad trosfwaol gan gynnwys pwrpas Parciau Cenedlaethol a rôl yr Awdurdod wrth gyflawni'r dibenion hyn, a chryfhau'r adran ar ddatblygiad personol a rôl.
Presenoldeb Aelodau	Mae platfform ar-lein Zoom ar gyfer cynnal pwyllgorau a chyfarfodydd eraill bellach wedi'i sefydlu'n dda ar draws yr Awdurdod ac mae'n gweithio'n dda. Yn ystod y flwyddyn, buddsoddodd yr Awdurdod mewn offer ar gyfer galluogi cyfarfodydd hybrid, a fydd bellach yn dod yn gyffredin ar draws awdurdodau cyhoeddus. Ar ôl ychydig o sesiynau hyfforddi gyda staff ac Aelodau, y pwyllgor hybrid swyddogol cyntaf a gynhaliwyd oedd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 30ain o Dachwedd 2022. Gall aelodau'r cyhoedd arsylwi'r pwyllgorau yn bersonol ym Mhlas Tan y Bwlch neu gallant gofrestru ymlaen llaw i gael mynediad trwy Zoom. Roedd presenoldeb aelodau mewn cyfarfodydd yn ystod 2022/23 yn 82%, o gymharu â 82% yn 2021/22 ac 88% yn 2020/21.
Hyfforddiant Aelodau	Yn 2022/23, roedd presenoldeb aelodau mewn digwyddiadau hyfforddi yn 70% (75% yn 2021/22). Yn ystod y flwyddyn, cynhaliwyd un Diwrnod Datblygu Aelodau ar y 14eg o Hydref 2022. Roedd y diwrnod yn cynnwys taith o amgylch Yr Ysgwrn a thrafodaeth am ddatblygiadau'r dyfodol, taith dywys o amgylch Coetir Ganllwyd ar ôl cyflwyniad i Brosiect Coed Glaw Celtaidd LIFE, a thaith dywys yn Nyffryn Ardudwy gyda Wardeniaid i drafod datblygiadau llwybrau yn yr ardal.

Gwerthusiadau Perfformiad a Hyfforddiant Staff	Nodir anghenion dysgu a datblygu mewn adolygiadau gwerthuso perfformiad blynyddol, sy'n amlinellu blaenoriaethau hyfforddi ar gyfer y flwyddyn i ddod. Mynegwyd pryder dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau bod canran y staff a arfarnwyd yn parhau i fod yn isel, ac yn 2020/21 roedd wedi gostwng i 32%. Mae data o 2022/23 yn dangos bod 37% o staff wedi'u gwerthuso er y gallai'r ffigwr gwirioneddol fod yn uwch. Mae system fonitro newydd bellach wedi'i rhoi ar waith i gasglu data dibynadwy ar hyn ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.
Strategaeth Adnoddau Dynol	Roedd absenoldebau salwch staff yn 11.5 diwrnod yn 2019/20, ond roedd hyn wedi gostwng yn sylweddol i 3 diwrnod yn 2020/21. Credir bod cyfuniad o'r rhan fwyaf o staff sy'n gweithio gartref a chysylltiadau cymdeithasol cyfyngedig oherwydd y cyfnod clo wedi lleihau salwch heintus yn sylweddol, sydd wedi arwain at lai o absenoldeb oherwydd salwch ymhlith staff o ganlyniad. Yn 2022/23 roedd absenoldebau salwch staff yn 6.95 diwrnod ar gyfartaledd. Fodd bynnag, nid oes data personél pellach ar gael ar hyn o bryd, gan nad yw'r Adroddiad Diweddarau Blynyddol ar weithredu Strategaeth Adnoddau Dynol yr Awdurdod wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn ystod 2021/22 na 2022/23. Mae hyn oherwydd bod y Pennaeth Personél wedi ymddeol ar y 30ain o Fehefin 2021, a'r methiant dilynol i benodi i'r swydd. Penodwyd Pennaeth Adnoddau Dynol newydd a dechreuodd yn ei swydd ar y 13eg o Fehefin 2022. Ers hynny, mae canran sylweddol o amser y Pennaeth wedi ei dreulio ar reoli staff ac adnoddau ym Mhlas Tan y Bwlch oherwydd bod staff allweddol ar absenoldeb salwch. Ar ddiwedd mis Mawrth 2023, mae cyfwerth â 4 diwrnod ychwanegol o adnoddau staffio wedi'u rhoi i'r gwasanaeth yn barhaol, er mwyn cynyddu gwydnwch hirdymor ac i allu cael adnoddau digonol i gyflawni pob agwedd o gyfrifoldebau'r gwasanaeth sydd wedi cael eu hesgeuluso dros y blynyddoedd diwethaf. Bydd hyn yn cynnwys gwaith ar adolygu a diweddarau'r Strategaeth Adnoddau Dynol. Er nad yw'r Strategaeth ei hun wedi'i diweddarau, mae gwaith eisoes wedi'i wneud ar ailwampio a gwella meysydd blaenoriaeth allweddol o fewn y Strategaeth i fynd i'r afael â

	materion recriwtio a chadw staff. Er enghraifft, mae hyfforddiant Ymsefydlu'r Awdurdod ar gyfer staff newydd wedi'i ddiweddarau a'i wella, ac mae gwaith wedi dechrau ar drefniadau gweithio hyblyg a hybrid parhaol ar gyfer staff.
--	--

Egwyddor 6: Rheoli risgiau a pherfformiad trwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref

Datganiadau Ariannol	Ni chwblhawyd y Datganiad Cyfrifon drafft o fewn yr amserlen estynedig sef y 31ain o Awst 2022. Cawsant eu cyflwyno i'r Awdurdod ar yr 12fed o Hydref 2022. Cyn hyn, roedd yr Aelodau wedi cymeradwyo'r Adroddiad Alldro ar gyfer 2021/22 ym Mhwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 13eg o Orffennaf 2022. Dechreuodd Archwilio Cymru ar archwiliad o'r Datganiad Cyfrifon ar yr 19eg o Fedi 2022. Mae'r amserlen fwriedig fel y'i gosodwyd yn unol â'r rheoliadau, sef y byddai'r Archwilydd Penodedig yn cwblhau'r archwiliad ac yn cyflwyno'r Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol i'r Aelodau mewn cyfarfod o'r Awdurdod cyn 30ain o Dachwedd 2022, i'w gymeradwyo yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018. Fodd bynnag, roedd anawsterau wedi codi oherwydd yr angen i ail-werthuso asedau'r Awdurdod bob 5 mlynedd. Mae'r gwaith wedi'i wneud gan briswyr allanol ac rydym yn dal i aros am fanylion pellach. Mynychodd cynrychiolydd Archwilio Cymru gyfarfod yr Awdurdod ar yr 8fed o Chwefror 2023 a rhoddwyd ddiweddariad i'r perwyl hwn. Ar adeg yr adroddiad, roedd y broses hon yn dal i fynd rhagddi, sy'n golygu nad yw'r Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2021/22 wedi'i ardystio a'i gymeradwyo'n ffurfiol eto.

Rheoli Risg	Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei hadolygu a'i diweddarau'n chwarterol gan Benaethiaid Gwasanaeth a'r Tîm Rheoli. Fel y nodir yn y Gofrestr Risg, mae'r cyfrifoldeb dros y risgiau a adnabuwyd yn cael eu dyrannu i swyddogion a enwir ac mae dyddiad targed yn cael ei osod ar gyfer mesurau lliniaru. Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei hadolygu gan Aelodau ym mhob Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ac mae unrhyw risgiau sy'n cael eu tynnu i ffwrdd o'r Gofrestr yn cael ei gadarnhau yn flynyddol mewn cyfarfod yr Awdurdod.
Archwilio Allanol	Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar yr 27ain o Ebrill 2022, cyflwynodd Archwilio Cymru ei Gynllun Archwilio ar gyfer 2022. Mae'r adroddiad yn nodi'r risgiau archwilio a'r ymateb archwilio arfaethedig i'w cynnal yn ystod y flwyddyn. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi bod yr archwiliad perfformiad eto i'w gadarnhau bryd hynny. Cadarnhawyd y ffioedd archwilio hefyd. Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 15fed o Fehefin 2022, cyflwynodd Archwilio Cymru ei adroddiad yn nodi ei ganfyddiadau yn dilyn ei Adolygiad o Dwristiaeth Gynaliadwy ym Mharc Cenedlaethol Eryri. Mae manylion llawn y canfyddiadau a'r argymhellion wedi'u nodi o dan Adran 6 (Materion Llywodraethu Arwyddocaol) yn y Datganiad hwn. Ar ddechrau 2023, cychwynnodd Archwilio Cymru adolygiad ar lywodraethu o fewn Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Cymru, a fydd yn cynnwys craffu effeithiol, partneriaethau, cefnogi adferiad a chadernid, penodi aelodau a gwneud y mwyaf o'u cyfraniad drwy gydbwyso materion cenedlaethol a lleol. Mae'r adolygiad hwn yn mynd rhagddo. Ar adeg yr adroddiad, nid oedd Archwilio Cymru wedi rhoi'r Crynodeb Archwilio Blynyddol eto. Mae hyn oherwydd nad yw'r Datganiad Cyfrifon wedi'i ardystio a'i gymeradwyo'n ffurfiol.
Archwiliad Mewnol	Bydd y Rheolwr Archwilio Mewnol yn adrodd ar waith y flwyddyn ariannol ddiwethaf yng nghyfarfod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Gorffennaf. Roedd tri archwiliad mewnol i'w cynnal yn ystod 2022/23, sef Hyfforddiant Mandadol, Hawliadau Costau Teithio a Chysoniadau Bancio. Oherwydd gwrthdaro buddiannau yn ymwneud â newidiadau staff yn y Gwasanaeth Cyllid,

	gohiriwyd yr archwiliad Cysoniad Bancio a gwnaed archwiliad o Gronfa Gymunedol y Carneddau yn ei le. Roedd archwiliadau Hawliadau Costau Teithio a Chronfa Gymunedol y Carneddau wedi cael eu graddio yn “Uchel” - gellir datgan sicrwydd o briodoldeb oherwydd gellir dibynnu bod y rheolaethau mewnol yn eu priod le i gyflawni'r amcanion. Cafodd yr archwiliad ar Hyfforddiant Mandadol ei raddio fel “Digonol” - mae yna reolyddion yn eu lle i gyflawni'r amcanion ond mae rhai agweddau lle gellir tynhau'r trefniadau er mwyn lliniaru risgiau ymhellach. O ganlyniad i yn, rhoddwyd un argymhelliad ar gyfer tynhau trefniadau hyfforddiant mandadol.
Iechyd a Diogelwch	Mae'r Grŵp Iechyd a Diogelwch yn cyfarfod bob chwarter i fonitro materion iechyd a diogelwch o fewn yr Awdurdod. Mae'r Adroddiad Iechyd a Diogelwch Blynnyddol a gyflwynwyd gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn cynnwys manylion y cyrsiau hyfforddiant a wnaed yn ystod y flwyddyn a'r digwyddiadau / damweiniau a gofnodwyd. Adroddwyd ei bod yn arferol cymharu data o flwyddyn i flwyddyn ar ddigwyddiadau a gofnodwyd, sydd hefyd yn cynnwys digwyddiadau y mae'n rhaid adrodd yn eu cylch i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch o dan y 'Rheoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau a Digwyddiadau Peryglus (RIDDOR)'. Fodd bynnag, nid yw data o 2020/21 yn gynrychioliadol oherwydd nifer o ffactorau gan gynnwys gweithio gartref ac am fod swydd y Pennaeth Adnoddau Dynol wedi bod yn wag ers blwyddyn. Roedd hyn wedi arwain at sicrwydd annigonol bod y data a gasglwyd yn ystod 2021/22 yn gyflawn, ac felly nid oedd wedi'i gynnwys yn yr adroddiad. Mynegwyd pryder ynghylch y diffyg data cymaradwy am yr ail flwyddyn yn olynol.
Canolfannau Gwybodaeth	Mae gan yr Awdurdod 3 Ganolfan Gwybodaeth ym Metws y Coed, Beddgelert ac Aberdyfi, sydd yn cael eu rheoli gan Reolwr Twristiaeth Gynaliadwy, gyda'r prif nod i sicrhau bod y canolfannau yn hyfyw fasnachol / hunangynhaliol. Cyflwynwyd Adroddiad Blynnyddol y Canolfannau Croeso i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 30ain o Dachwedd

	2022. Roedd yr adroddiad yn rhoi trosolwg o'r flwyddyn 2022/23 hyd yma, a'r camau i'w cymryd yn 2023/24. Roedd yr adroddiad yn amlinellu niferoedd ymwelwyr manwl a data gwariant y pen ym mhob un o'r Canolfannau. Mae'r adroddiad hefyd yn amlygu nifer o heriau a brofwyd yn ystod y tymor gyda lefelau staffio oherwydd anawsterau recriwtio.
Strategaethau Benthycu a Buddsoddi / Rheoli'r Trysorlys	Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynnyddol sy'n darparu'r gweithgaredd Rheoli Trysorlys gwirioneddol (benthycu a buddsoddi) yr Awdurdod yn ystod 2021/22, i gyfarfod yr Awdurdod ar y 15fed o Fehefin 2022. Yn ystod 2021/22 arhosodd gweithgarwch yr Awdurdod o fewn y cyfyngiadau a osodwyd yn wreiddiol. Ni fu unrhyw fenthycu. Yn 2021/22, cyfanswm y llog a dderbyniwyd o fuddsoddiadau oedd £10,846. Mae llog a dderbyniwyd o fenthyciadau ceir o £710 yn cynyddu'r cyfanswm i £11,556 yn erbyn cyllideb o £8,000. Mae swm llog banc a chymdeithas adeiladu o £10,846 ar gyfer 2021/22 yn gymaradwy gyda'r swm cyfatebol o £11,113 yn 2020/21. Er gwaethaf chwyddiant cynyddol, mae cyfraddau llog wedi aros yn isel yn ystod y flwyddyn. Rhoddwyd adroddiad ar lafar Intermin ar Reoli'r Trysorlys yn yr Awdurdod ar y 16eg o Dachwedd 2022. Dywedodd y Prif Swyddog Cyllid fod cronfeydd a buddsoddiadau'r Awdurdod yn parhau i fod yn ddiogel a disgwylir incwm llog i fod yn £12K mwy na'r rhagamcan yng nghyllideb 2022/23. Cyflwynodd yr Uwch Swyddog Cyllid y Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2023/24 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 8fed o Chwefror 2023. Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg lefel uchel o sut mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgarwch rheoli'r trysorlys yn cyfrannu at gyflawni gwasanaethau'r Parc Cenedlaethol ynghyd â throsolwg o sut y caiff y risg cysylltiedig ei reoli a'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Mae'r adroddiad yn cadarnhau bod yr Awdurdod yn cychwyn 2023/24 yn ddi-ddyled. Cymeradwyodd yr Aelodau 'dim newid' i'r cyfyngiad benthycu awdurdodedig a'r ffin weithredol, a chymeradwywyd y Strategaeth

	Benthycia Cyfalaf a'r Strategaeth Buddsoddi ar gyfer 2023/24, a nodi'r cynnwys sy'n ymwneud a'r Cod Darbodus.
Canolfan Astudio Plas Tan y Bwlch	Mae Plas Tan y Bwlch yn parhau i ddatblygu ei fodel busnes ac mae wedi croesawu llawer o gyrsiau a chyfranogwyr yn ôl, tra'n parhau i fanteisio ar y farchnad Gwely a Brecwast a digwyddiadau. Mae Bwrdd Plas Tan y Bwlch yn cyfarfod yn chwarterol a rhoddir cofnodion ar raglen y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau. Cynyddwyd y risg o fethu â chyrraedd y targed cynhyrchu incwm ar gyfer Plas Tan y Bwlch i Uchel ar Gofrestr Risg yr Awdurdod ym mis Mawrth 2022. Cynhyddwyd y risg ymhellach unwaith eto ym mis Mawrth 2023 gyda sgôr uwch. Amlinellir y manylion o dan adran 6 y datganiad hwn. Mae sicrhau dyfodol hirdymor Plas Tan y Bwlch ar hyn o bryd yn cael ei ddosbarthu fel risg ganolig ar Gofrestr Risg yr Awdurdod. Ystyriwyd adroddiad gan yr Aelodau yn eu Gweithgor ar yr 19eg o Ebrill 2023, a oedd yn rhoi diweddariad ar y sefyllfa ariannol bresennol ac yn amlinellu materion i'w hystyried o ran dyfodol y busnes. Penderfynwyd yn y cyfarfod hwn i aros am adroddiad yn y dyfodol yn manylu ar yr opsiynau gan Fwrdd Plas Tan y Bwlch yn nhymor yr Hydref 2023.
Yr Ysgwrn	Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol Yr Ysgwrn i'r Awdurdod ar yr 28ain o Ebrill 2022. Mae'r adroddiad yn cadarnhau bod gan Yr Ysgwrn orwariant o £7,000 ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2021/22 oherwydd gostyngiad mewn incwm, cost comisiynu Cwricwlwm Yr Ysgwrn a chostau rheoli eiddo oherwydd amrywiol broblemau technegol gyda'r larwm a'r boeler biomas. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi'r cynlluniau safle arfaethedig ar gyfer y flwyddyn i ddod ac yn cydnabod bod targedau'r gyllideb yn heriol. Nid yw niferoedd ymwelwyr a thueddiadau incwm cyfatebol yn glir oherwydd yr aflonyddwch a achosir gan bandemig Covid-19. Ym mis Mawrth 2023, mae'r Gofrestr Risg yn parhau i raddio'r risg y bydd Yr Ysgwrn yn methu â chyrraedd ei tharged cynhyrchu incwm yn Uchel.

Egwyddor 7: Rhoi arferion da ar waith o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

Datganiad Polisi Tâl	Mae gofyniad ar Awdurdodau Lleol i baratoi datganiadau polisi tâl o dan Adran 38(1) o Ddeddf Lleoliaeth 2011. Er bod Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol wedi'u heithrio o'r gofyniad hwn ystyriwyd ei fod yn arfer da mabwysiadu datganiad o'r fath, ac yn unol â hynny gwneir hyn yn flynyddol gan y Pennaeth Adnoddau Dynol. Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol Polisi Tâl ar gyfer 2021/22 a Datganiad Polisi Tâl yr Awdurdod ar gyfer 2022/23 gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 23ain o Fawrth 2022 gan sicrhau tryloywder o ran y taliadau cydnabyddiaeth ariannol i staff yn yr Awdurdod. Ni chyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol Polisi Tâl ar gyfer 2022/23 a Datganiad Polisi Tâl yr Awdurdod ar gyfer 2023/24 gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Mawrth 2023 fel sy'n arferol, a disgwylir iddo nawr gael ei gyflwyno yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau nesaf ym mis Gorffennaf 2023.
Adroddiad Blynyddol a Chynllun Gwella 2021/22	Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella ar gyfer 2021/22 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 12fed o Hydref 2022, cyn iddo gael ei gyhoeddi ar y wefan a'i ddosbarthu i brif ganolfannau'r Awdurdod, llyfrgelloedd cyhoeddus ac ati, o fewn y Parc Cenedlaethol. Mae'n cynnwys Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd ar gyfer y flwyddyn, sy'n nodi'r hyn a gyflawnwyd, beth na chafodd ei gyflawni ac unrhyw broblemau a wynebwyd. Mae hefyd yn cynnwys manylion am Flaenoriaethau Gwasanaeth yr Awdurdod ac Amcanion yr Awdurdod a osodir yn flynyddol sy'n bwydo i mewn ac yn dangos sut y bwriedir mynd â'r Parc Cenedlaethol yn ei flaen er mwyn gwireddu gweledigaeth yr Awdurdod; gwerthusiad cryno o'r cynnydd a wnaed o ran cwrdd ag Amcanion yr Awdurdod, y gweithgareddau gwaith allweddol ar gyfer 2021/22, a rheoli perfformiad (gan gynnwys canlyniadau dangosyddion perfformiad ar gyfer y flwyddyn).

Pwyllgorau Hybrid a Darlledu	Tua diwedd 2022, cychwynnodd yr Awdurdod gyfarfodydd Pwyllgor hybrid. Mae gan Aelodau a Swyddogion y dewis i fynychu'n bersonol ym Mhlas Tan y Bwlch neu ymuno ar-lein trwy Zoom. Mae cyfarfodydd yr Awdurdod a'r Pwyllgor Cynllunio a Mynediad hefyd yn cael eu gweddarlledu'n fyw ar sianel YouTube yr Awdurdod, yn ogystal â hynny mae recordiad o'r cyfarfod i'w weld ar unrhyw adeg. Felly gall aelodau'r cyhoedd naill ai fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor yn bersonol neu gallant gael mynediad o bell. Mae hyn nid yn unig yn gwella mynediad i Aelodau a Swyddogion ond hefyd yn gwella mynediad, tryloywder ac adrodd ar fusnes yr Awdurdod i aelodau'r cyhoedd.
Craffu Aelodau	Yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 20fed o Dachwedd 2022, cyflwynwyd adroddiad i'r Aelodau i ystyried meysydd craffu pellach ar gyfer 2023-24. Dywedodd y Prif Weithredwr fod y Tîm Rheoli, ar ôl ystyried y pwysau presennol ar staff, wedi argymhell na ddylai'r Awdurdod ymrwymo i raglen bellach o graffu strategol ar hyn o bryd. Cadarnhawyd y byddai gwaith Craffu sydd eisoes ar y gweill ar Garbon ac Enwau Lleoedd yn parhau.
Cyllido Grant	Ariennir y rhan fwyaf o waith prosiect yn yr Awdurdod trwy gyllid grant allanol. Yn dilyn gohebiaeth â Swyddfa'r Gweinidog ar gymhlethdodau darparu grantiau tymor byr a'r angen i sicrhau bod aelodau'n cymryd rhan yn y broses o gymeradwyo prosiectau/rhaglenni, trafodwyd a mabwysiadodd yr Aelodau broses ar gyfer datblygu a chymeradwyo prosiectau yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 23ain o Fawrth 2022. Mae Archwilio Cymru wedi amlygu yn flaenorol y pwysau y mae cefnogi darpariaeth trwy ffynonellau grant yn ei roi ar sefydliad. Mae mesurau wedi eu rhoi ar waith i fynd i'r afael â rhai o'r materion a nodwyd. Mae Pecyn Cymorth Prosiect wedi cael ei fabwysiadu (cymeradwywyd gan y Gweithgor Aelodau 22.05.19 ac ers hynny wedi'i ddiwygio yn 28.01.22. i gynnwys y Polisi Iaith Gymraeg ar Ddyfarnu Grantiau), ac yn cael ei defnyddio gan

	swyddogion i asesu effaith unrhyw brosiect ar yr Awdurdod. Rhoddir diweddariadau Cyllid Grant i Aelodau drwy'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau bob chwe mis.
Grŵp Tasg a Gorffen Enwau Lleoedd	Ym mis Tachwedd 2020, sefydlwyd Grŵp Tasg a Gorffen Enwau Lleoedd gan Bwyllgor Perfformiad ac Adnoddau'r Awdurdod gyda'r cylch gorchwyl canlynol: ➤ Datblygu fframwaith polisi i alluogi APCE i amddiffyn a safoni'r defnydd o enwau lleoedd ym Mharc Cenedlaethol Eryri gan yr Awdurdod, ei bartneriaid a'i randdeiliaid. ➤ Codi ymwybyddiaeth ymhlith gwahanol gynulleidfaoedd o bwysigrwydd enwau lleoedd yn Eryri; ac fel ffynhonnell sy'n cryfhau cysylltiadau gydag amgylchedd, hanes a threftadaeth yr ardal. ➤ Diffinio llwyddiant, rhaglen waith a gyda pha bartneriaid y gellid cydweithio. Mewn adroddiad i'r Awdurdod ar 16 Tachwedd 2022, dywedwyd wrth yr Aelodau bod rôl y Grŵp Tasg a Gorffen bellach wedi datblygu'n elfennau mwy hirdymor o waith fel Panel Craffu Enwau Lleoedd. Yn y cyfarfod hwnnw, penderfynodd yr Aelodau: 1. Fabwysiadu'r Egwyddorion Enwau Lleoedd fel canllaw ar y defnydd o enwau lleoedd gan yr Awdurdod. 2. Gymeradwyo defnyddio'r enwau <i>Yr Wyddfa</i> ac <i>Eryri</i> yn y Gymraeg a'r Saesneg, gan roi disgrisiwn i swyddogion i ddefnyddio'r enwau <i>Yr Wyddfa</i> (<i>Snowdon</i>) ac <i>Eryri</i> (<i>Snowdonia</i>) yn y Saesneg, os bydd y cyd-destun yn galw am hynny at bwrpas addysgu ac ymgysylltu.

Materion Llywodraethu Arwyddocaol a Chamau a Bwriedir eu Cymryd ar gyfer 2023/24

Archwilio Cymru: Twristiaeth Gynaliadwy

Yn ystod 2021/22 cynhaliwyd adolygiad gan Archwilio Cymru mewn ymgais i ateb y cwestiwn a yw'r Awdurdod yn gwneud popeth o fewn ei allu i reoli twristiaeth gynaliadwy yn effeithiol yn y Parc Cenedlaethol.

Cynhaliwyd yr adolygiad yn ystod y cyfnod Hydref 2021 a Chwefror 2022. Wrth adrodd ar y canlyniad ym mis Mehefin 2022, daeth Archwilio Cymru i'r casgliad bod “gan yr Awdurdod bartneriaethau sefydledig i fynd i'r afael â thwristiaeth gynaliadwy, ond nid yw ei weledigaeth wedi'i diffinio'n glir eto, sy'n golygu ei bod yn anodd dangos effaith”.

Cynigion ar gyfer Gwella

Mae'r tabl islaw yn gosod allan y cynigion ar gyfer gwella a adnabuwyd gan Archwilio Cymru wrth ymgymryd â'r adolygiad. Yn ystod 2022/23, bu'r Awdurdod yn gweithio i roi'r cynigion hyn ar waith, ac mae'r canlyniadau wedi'u hadrodd o dan y penawdau penodol yn y Datganiad hwn ac maen nhw wedi cael eu hymgorffori i'r Rhaglen Waith Corfforaethol am y flwyddyn.

Yn benodol, ar ôl i'r Awdurdod fabwysiadu'r Cynllun Strategol ar gyfer Economi Ymwelwyr Cynaliadwy yng Ngwynedd ac Eryri (2035), mae gwaith wedi cychwyn ar gynhyrchu Cynllun Gweithredu a fydd yn cynnwys mesuriadau cyfannol ar effeithiau twristiaeth (R1 ac R2). Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi y bydd gweithredu'r Cynllun Strategol hwn yn gofyn am ymrwymiad sylweddol o ran capasiti ac adnoddau dros y blynyddoedd i ddod, sy'n risg a nodwyd ac yn rhwysr posibl i lwyddiant.

Mae prosiectau amrywiol penodol o fewn Cynllun Eryri eisoes yn ymwneud â gweithio'n agos gyda busnesau twristiaeth i hyrwyddo a darparu arferion twristiaeth gynaliadwy, megis prosiect Yr Wyddfa Di-blastig (R3), ac amlinellir y cynnydd yn ei gylch yn Adroddiad Blynyddol Cynllun Eryri.

R1	O ystyried eglurder cyfyngedig y canlyniadau allweddol a ddiffinnir o amgylch twristiaeth gynaliadwy, a'r gwendidau dilynol yn ei allu i ddangos effaith, rydym yn argymhell bod yr Awdurdod yn: Adeiladu ar y cydweithio cadarnhaol gyda Chyngor Gwynedd i sefydlu canlyniadau clir ac amcanion penodol, mesuradwy, cyraeddadwy, perthnasol ac wedi'u cyfyngu gan amser (SMART) i lunio ei waith ar dwristiaeth gynaliadwy.
R2	O ystyried eglurder cyfyngedig y canlyniadau allweddol a ddiffinnir o amgylch twristiaeth gynaliadwy, a'r gwendidau dilynol yn ei allu i ddangos effaith, rydym yn argymhell bod yr Awdurdod yn: Adolygu ei gyfres bresennol o ddangosyddion perfformiad ar draws gweithgarwch partneriaeth allweddol sy'n ymwneud â thwristiaeth gynaliadwy a sefydlu mesurau ystyrlon sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau er mwyn dangos effaith yn well.

R3	O ystyried rôl bwysig yr Awdurdod wrth fynd i'r afael ag effaith twristiaeth ar yr amgylchedd naturiol a'r angen i ddylanwadu ar ymddygiad, rydym yn argymhell bod yr Awdurdod yn: Gweithio gyda busnesau twristiaeth i hyrwyddo'r cysyniad o dwristiaeth gynaliadwy a nodi beth a sut y gallant gyfrannu at helpu i gyflawni uchelgeisiau'r Awdurdod.
----	--

Proffil Risg yr Awdurdod

Mae'r tri risg uchaf i'r Awdurdod fel y'u diweddarwyd ym mis Mawrth 2023, fel a ganlyn:

Risg	Canlyniad	Gweithred a Nodwyd / Cynnydd hyd yma
Diffyg arian cyllido craidd digonol.	Torri Gwasanaethau.	Ni fu unrhyw gynnydd yn lefel cyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer Grant y Parc Cenedlaethol ar gyfer 2023/24, er gwaethaf codiadau chwyddiant o tua 10%, lefel na welwyd ers yr 1980au. Mae rhagamcanion Llywodraeth Cymru yn awgrymu dim newid i'r Grant erbyn 2024/25, er gallai hynny newid yn sgil pwysau gwleidyddol. Bydd swyddogion ac Aelodau'r Awdurdod yn ceisio dylanwadu ar y Llywodraeth i ariannu ein costau chwyddiant anorfod, drwy gyfraniad o rai grantiau penodol, os nad yn y grant craidd. Hefyd, mae APCE wedi cadw hyblygrwydd wrth gefn a lefel ddarbodus o gronfeydd i fedru meintioli cyllideb 2023/24 heb weithredu toriadau brys. Felly, er bod yr her ariannol a rhagwelwyd yn amlwg erbyn hyn, rydym yn gallu cyfyngu'r effaith ar wasanaethau'r Awdurdod eleni, ond mi fydd angen arbedion sylweddol erbyn 2024/25, gydag effaith niweidiol, onibai fod y Llywodraeth yn cynyddu'r grant.
Targed Cynhyrchu Incwm (Plas Tan y Bwlch).	Methu â chadw o fewn cyllideb yr Awdurdod.	Yn dilyn y pandemig a'r cyfnodau clo niferus, mae Plas Tan y Bwlch wedi bod yn gweithredu model busnes hybrid sy'n cynnwys ceisio gwneud y gorau o'r farchnad dwristiaid trwy gynnig pecyn Gwely a Brecwast i ymwelwyr, cynnal digwyddiadau arbennig fel cynadleddau a phriodasau, a chroesawu rhywfaint yn ôl o'r hyn y gellid ei ddisgrifio fel defnyddwyr craidd blaenorol

		Plas Tan y Bwlch. At ei gilydd, mae hyn wedi esgor ar ganlyniadau cymysg. Er bod incwm wedi cynyddu o flwyddyn i flwyddyn, yn anffodus mae'r costau cyffredinol wedi cynyddu hefyd, yn enwedig pan fydd rhywun yn ystyried y pwysau chwyddiant sy'n wynebu Plas Tan y Bwlch. Gyda'r pwysau ariannol yn wynebu'r Awdurdod yn gyffredinol mae angen cynyddol i fynd i'r afael â'r diffyg. Mae Bwrdd Plas Tan y Bwlch yn cynnal cyfarfodydd rheolaidd i drafod y diffyg ac ystyried opsiynau tuag at y dyfodol.
Yr Ysgwrn yn methu cynhyrchu incwm digonol i gyflawni'r gyllideb.	Mae'r Ysgwrn yn dibynnu ar fudd- dal uwch gan yr Awdurdod a/neu yn defnyddio arian wrth gefn sydd wedi'i gynilo yn dilyn blynyddoedd blaenorol llewyrchus. Yn y pendraw, bydd hyn yn golygu nad ydi'r Ysgwrn yn gynaliadwy.	Gorffennodd Yr Ysgwrn y flwyddyn ariannol olaf gyda gorwariant ar y gyllideb. Roedd y gorwariant o ganlyniad i gyfuniad o lai o incwm oherwydd bod llai o grwpiau yn ymweld o ganlyniad i effaith barhaus Covid-19 a chynnydd sylweddol yn y rhan fwyaf o gostau rhedeg. Mae cynnal Yr Ysgwrn o fewn y gyllideb yn her barhaus yng ngoleuni'r argyfwng costau byw sy'n amharu ar wariant ymwelwyr a chostau rhedeg cynyddol. Mae costau'n cael eu hadolygu'n rheolaidd ond mae'r hinsawdd bresennol o gostau cynyddol yn ddigynsail i'r Ysgwrn, gydag ychydig iawn o le i symud o fewn y gyllideb. Mae'r rhan fwyaf o gostau, megis gwres, ffôn a thrydan yn sefydlog ac yn angenrheidiol ar gyfer safonau achredu. Derbyniwyd cefnogaeth grant sylweddol yn 2022/23 er mwyn cefnogi gweithgaredd a gwaith addysg a bu hynny'n gymorth i gynnal rhaglen safonol ac apelgar i deuluoedd ac ysgolion. Bydd gwaddol y buddsoddiad hwn yn cael effaith gadarnhaol ar raglenni 2023/24 a bydd swyddogion yn parhau i fynd ati'n rhagweithiol i geisio a gwneud cais am gyllid i gefnogi pob elfen o weithgarwch er mwyn cynnal a datblygu cynulleidfaoedd ac incwm.

Barn

Rydym yn bwriadu cymryd camau i ymdrin â'r materion y cyfeiriwyd atynt yn rhan 6 yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen i wella a bennwyd yn yr adolygiad effeithiolrwydd a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

EMYR WILLIAMS

ANNWEN HUGHES**PRIF WEITHREDWR
AWDURDOD PARC
CENEDLAETHOL ERYRI****CADEIRYDD
AWDURDOD PARC
CENEDLAETHOL ERYRI****DYDDIAD: 14.06.2023****DYDDIAD: 14.06.2023**

RHESTR TERMAU

CRONIADAU

Y cysyniad fod incwm a gwariant yn cael ei gydnabod fel y mae'n cael ei ennill neu ei wneud, nid pan fo arian yn cael ei dderbyn neu ei dalu.

TÂL CYFALAF

Taliad i gyfrifon refeniw gwasanaeth i adlewyrchu cost yr asedau sefydlog a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased sefydlog presennol, nid ei gynnal yn unig.

DERBYNIADAU CYFALAF

Derbyniadau o ddim llai na £10,000 o werthiant asedau sefydlog. Gellir eu defnyddio ar gyfer cyllido gwariant cyfalaf o'r newydd neu ad-dalu dyled. Ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw "dydd i ddydd" arferol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Aседau y mae'r Awdurdod yn bwriadu eu dal am byth, nad oes ganddynt oes ddefnyddiol y gellir ei phennu, ac sydd o bosib â chyfyngiadau ar gael gwared â hwy.

RHWYMEDIGAETHAU / ASEDAU AMODOL

Mae'r rhain yn deillio o ddigwyddiad hanesyddol ac sy'n ddibynnol ar ddigwyddiadau ac amseriad heb sicrwydd iddynt yn y dyfodol cyn y gellir eu cynnwys yn y cyfrifon.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD

Gwariant a ddyrennir fel cyfalaf i bwrpasau ariannu ond nad yw'n arwain at i wariant gael ei gario yn y fantolen fel ased sefydlog. Yn gyffredinol grantiau yw'r rhain a gwariant ar eiddo nad yw'n perthyn i'r Awdurdod.

CYNLLUN BUDDIANT DIFFINIEDIG

Cynllun pensiwn ble bo rheolau'r cynllun yn diffinio'r buddiannau'n annibynnol ar y cyfraniadau sy'n daladwy, ac nad yw'r buddiannau'n uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

PRYDLES GYLLID

Prydles sy'n trosglwyddo holl risgiau a gwobrwyon perchnogaeth ased sefydlog i'r prydleswr.

PRYDLES WEITHREDOL

Prydles heblaw prydles ariannol

ASEDAU SEFYDLOG

Aседau diriaethol sy'n rhoi buddiannau i'r awdurdod a'r gwasanaethau y mae'n ddarparu am ragor nag un flwyddyn.

OES DDEFNYDDIOL

Y cyfnod y mae'r awdurdod yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

BYRFODDAU

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo

LASAAC

Local Authority (Scotland) Accounts Advisory Committee

IFRS

Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol

IAS

Safon Cyfrifeg Rhyngwladol